

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra ruského jazyka a literatury

Historie a kulturní památky města Chrudim

Bakalářská práce

Autor: Petra Navrátilová
Studijní program: B7310 Filologie
Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch – anglický jazyk
Cizí jazyky pro cestovní ruch – francouzský jazyk
Vedoucí práce: Mgr. Markéta Krmenčíková
Oponent práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Petra Navrátilová
Studium:	P18P0350
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Cizí jazyky pro cestovní ruch - anglický jazyk, Cizí jazyky pro cestovní ruch - francouzský jazyk
Název bakalářské práce:	Historie a kulturní památky města Chrudim
Název bakalářské práce AJ:	History and cultural landmarks of Chrudim

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tato bakalářská práce věnuje pozornost dějinám a historickým pamětihodnostem města Chrudim. Hlavním cílem této práce je poukázat na to, že i v tak relativně malém městě je možné navštívit pozoruhodné kulturní památky.

BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018. ISBN 978-80-906318-2-3.

KALHOUS, Radek, Ivo ŠULC a Eva FRANCOVÁ. *Chrudim: --jak ji (ne)znáte*. Chrudim: Město Chrudim, 2014.

POCHOBRADSKÝ, Ferdinand. *Stará Chrudim*. V Chrudimi: Nákladem Odboru KČST, 1932.

Garantující pracoviště: Katedra ruského jazyka a literatury, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Krménčíková

Oponent: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 19.12.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Podpis

Poděkování

Touto cestou bych velmi ráda poděkovala vedoucí mé práce paní Mgr. Markétě Krmenčíkové za její nesmírně ochotný přístup a za veškeré cenné rady, které mi během našich konzultací poskytla. Dále poděkování patří mé rodině, která mě vehementně podporovala ve studiu.

Anotace

NAVRÁTILOVÁ, Petra. *Historie a kulturní památky města Chrudim*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 76 s. Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce věnuje pozornost historickému vývoji a kulturním pamětihodnostem města Chrudim. Hlavním cílem práce je přesvědčit o tom, že východočeské město Chrudim se díky své bohaté historii a pozoruhodnému kulturnímu dědictví může právem řadit k městům opravdu neobyčejného charakteru.

Její součástí je obrazová příloha zachycující popisované chrudimské památky.

Klíčová slova: Chrudim, historie, kulturní památky, současnost

Annotation

NAVRÁTILOVÁ, Petra. *History and cultural landmarks of Chrudim*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2021. 76 pp. Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor Degree Thesis focuses on the historical development and cultural landmarks of the town of Chrudim. The aim of the work is to convince about the fact that this East Bohemian town can rightly be, thanks to its rich history and notable cultural heritage, considered a place of an extraordinary character.

The work is also enriched with a photographic addendum of the described landmarks of the town of Chrudim.

Keywords: Chrudim, history, cultural landmarks, the present

Obsah

Úvod.....	8
1. Chrudim	9
1.1 Symboly města	9
2. Historický vývoj.....	10
2.1. Prehistorie	10
2.2. Středověk.....	10
2.3. Novověk.....	11
3. Významné osobnosti.....	13
3.1. Viktorin Kornel ze Všehrd	13
3.2. Josef Ceregetti	14
3.3. Jan Nepomuk Štěpánek	16
3.4. Josef Ressel.....	17
4. Architektura	19
5. Kulturní památky	21
Chrudimské kostely.....	21
5.1. Kostel Nanebevzetí Panny Marie	21
5.2. Kostel sv. Josefa	24
5.3. Kostel sv. Michaela	26
5.4. Kostel Povýšení sv. Kříže.....	28
5.5. Kostel sv. Kateřiny	30
Kulturní zařízení.....	31
5.6. Divadlo Karla Pippicha	31
5.7. Regionální muzeum.....	33
Významné stavby.....	35
5.8. Bašta Prachárna	35
5.9. Ceregettiho dům	36

5.10.	Dům Na Puši.....	37
5.11.	Khomovský dům.....	38
5.12.	Kotěrova vila	39
5.13.	Empírový dům – Labore et Favore.....	40
5.14.	Mydlářovský dům.....	41
5.15.	Neuperský dvůr.....	44
5.16.	Rozvodovský dům	46
5.17.	Stará radnice	47
	Sloupy a sochy	48
5.18.	Sloup Proměnění Páně.....	48
5.19.	Viniční sloup se sochou sv. Václava	51
5.20.	Novoměstská kašna	51
5.21.	Pomník Mistra Jana Husa	52
5.22.	Socha knížete Břetislava I. a císaře Karla IV.	53
	Závěr	55
	Zdroje.....	56
	Tištěné	56
	Elektronické	56
	Přílohy.....	61

Úvod

Česká republika se řadí k zemím s opravdu bohatým kulturním dědictvím. Právě kulturní památky představují neodmyslitelnou součást každého města, neboť vypovídají o postupném formování jejich charakteru. Předmětem této bakalářské práce se stalo východočeské město Chrudim, které je právem považováno za jedinečné. Město se vyznačuje opravdu pozoruhodnou historií, kulturním dědictvím a dodnes žijící tradicí, díky čemuž je často nazýváno Aténami východních Čech.

Cílem této bakalářské práce je rozšířit obzory všem, kteří doposud neměli možnost proniknout do bohaté historie královského věnného města Chrudimi. Historii města je věnována první kapitola. Kapitola následující čtenáře seznámí s významnými chrudimskými osobnostmi.

Podstatná část práce se zaměřuje na popis kulturních pamětihodností, které spadají do Městské památkové zóny. O vývoji městské architektury a popisu jednotlivých chrudimských kulturních pamětihodností pojednávají kapitoly následující.

Malebné město Chrudim dokáže svým unikátním charakterem okouzlit každého návštěvníka. Ani já jsem nebyla žádnou výjimkou. Během svých středoškolských let jsem měla možnost toto půvabné město poznat a zároveň si k němu vypěstovat velice silný citový vztah, který přetrvává až dodnes. Do Chrudimi se proto velmi ráda vracím a připomínám si krásné zážitky, které s ní mám spjaté.

1. Chrudim

Město Chrudim se nachází ve východních Čechách. Jedná se o okresní město Pardubického kraje a zároveň je z hlediska počtu obyvatel jeho druhým největším městem. V současné době zde žije více, než 22 tisíc obyvatel.¹

Díky své rozloze 3 320 ha je Chrudim považována za město střední velikosti. Nachází se na rozhraní Železných hor a Polabské nížiny v nadmořské výšce 243-300 m n. m. Z hlediska geomorfologie se rozprostírá ve Svitavské tabuli patřící k České tabuli.

Městem protéká řeka Chrudimka pramenící v chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy (20 km jihovýchodně).²

1.1 Symboly města

Symboly města jsou městský znak a prapor. Na městském znaku je vyobrazena černá orlice na štítu stříbrné barvy. Avšak, běžně je tato barva nahrazena barvou bílou. Dominanta v podobě černé orlice ve štítu zaujímá pozici doprava hledícího ptáka se 7 velkými a 7 malými pery v roztažených křídlech. Orlice je obohacena o červené prvky v podobě zobáku, jazyku a pařátů.

Prapor města je úzce spjatý s městským znakem. V dnešní době Chrudim používá prapor, který zdobí tři barvy a již zmiňovaná orlice. Najdeme na něm tři svislé pruhy – černý, bílý a červený. Na prostředním bílém se nachází orlice, která zde zaujímá naprosto stejnou pozici jako na městském znaku.³

¹ Počet obyvatel Chrudim. *Místopisný průvodce po České Republice - přehledný seznam obcí České republiky* [online]. [cit. 19. 11. 2020] Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/1425/chrudim/pocet-obyvatel/>

² Základní údaje: Chrudim. *Chrudim: Titulní stránka* [online]. [cit. 19. 11. 2020] Dostupné z: <https://www.chrudim.eu/zakladni%2Dudaje/d-6982/p1=1990>

³ Symboly města: Chrudim. *Chrudim: Titulní stránka* [online]. [cit. 19. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.chrudim.eu/symboly%2Dmesta/d-1650/p1=1097>

2. Historický vývoj

2.1. Prehistorie

Nejstarší doklady osídlení jsou datovány do dob mladšího paleolitu (před 8 000 př. n. l.).⁴ Na katastru města byly objeveny pozůstatky starší lužické kultury (1200-900 př. n. l.), během které zde docházelo k velmi hustému osídlování území budoucího města. Jednalo se zejména o střed dnešního města, který byl těmito kulturami hojně obkloповán. K největší koncentraci osídlení docházelo v areálu starého závodu Transporty.⁵

Dalším dokladem kontinuity osídlení je mladší slezskoplatěnická kultura (900-400 př. n. l.).⁶ Během této doby bylo na území dnešního města zaznamenáno hned několik hradišť. Za nejvýznamnější a nejstarší osídlení na území Chrudimi bylo považováno návrší zvané Pumberky⁷, které se nachází severovýchodně od centra města.⁸ Provedené archeologické výzkumy dokazují, že na tomto návrší bylo postaveno hradiště.

K neodmyslitelné součásti chrudimské historie patří bezesporu Keltové. Keltský národ toto území osídloval hned na několika místech v průběhu laténské kultury (od 400 př. n. l. do začátku našeho letopočtu). V období laténské kultury Chrudim představovala zázemí významného keltského oppida, které se vyskytovalo na území osady Hradiště u Českých Lhotic nedaleko Nasavrku.⁹

2.2. Středověk

Z historického pohledu bylo pro Chrudim zásadní 9. století, kdy zde bylo založeno hradiště představující důležité správní centrum východních Čech. Hradiště bylo situováno na ostrohu nad meandrem řeky.¹⁰ K jeho výstavbě byly využity pozůstatky starší pravěké fortifikace.¹¹

⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 65. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 164. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁶ ŠULC, Ivo. Chrudim. Praha: Paseka, 2010. *Zmizelé Čechy*, s. 6. ISBN 978-80-7432-065-1.

⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 165. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 66. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 165. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁰ ŠULC, Ivo. Chrudim. Praha: Paseka, 2010. *Zmizelé Čechy*, s. 6. ISBN 978-80-7432-065-1.

¹¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 172. ISBN 978-80-906318-2-3.

První písemná zmínka o hradišti nesoucí název Chrudim se váže k roku 1055. Podle Kosmovy kroniky zde 10. ledna zemřel český kníže Břetislav I.

Král Přemysl Otakar II. povýšil Chrudim na královské město. Přesná datace není známá, ale odhaduje se, že k tomuto aktu došlo před rokem 1276.¹² Raně středověké centrum se proměnilo ve vrcholně středověké město.¹³ Město profitovalo zejména ze své polohy na zemské stezce spojující Čechy a Moravu. Tato skutečnost napomohla ke značnému rozvoji města, které zažívalo období rozkvětu a patřilo mezi přední města českého království.¹⁴

Na počátku 14. století se změnil její status, neboť se stala královským věnným městem. Královská věnná města představovala především jistý zdroj příjmů českých královen, neboť se z nich vybírala daň, která se českým panovnícím odváděla dvakrát ročně. Tyto finanční prostředky primárně sloužily k udržování dvora královen, jímž byla tato města darována v momentě, kdy ovdověly.

V případě města Chrudim se změna statusu odehrála v letech 1304-1305, kdy se král Václav II. rozhodl toto město věnovat své tehdejší manželce Elišce Rejčce. Avšak, královně se v té době nedostalo jen počty v podobě získání města Chrudimi, ale rovněž se mohla těšit i z darů představujících města Hradec Králové a Vysoké Mýto. Status věnných měst trval až do roku 1918, kdy zanikl v souvislosti s vytvořením Československého státu.¹⁵

V období husitských válek nedošlo k poničení města. Pouze německy mluvící část obyvatelstva region opustila, a tím se toto území stalo převážně českým teritoriem.

2.3. Novověk

Během 16. století si Chrudim udržela své postavení důležitého správního centra.¹⁶ Nicméně ani Chrudimi se v průběhu staletí nevyhnuly živelné pohromy, které poznamenaly podobu města. Například velký požár v roce 1641, kdy bylo zničeno přes 52 domů.

¹² ŠULC, Ivo. Chrudim. Praha: Paseka, 2010. *Zmizelé Čechy*, s. 7. ISBN 978-80-7432-065-1.

¹³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 243. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁴ Chrudim - Historie obce. *Místopisný průvodce po České Republice - přehledný seznam obcí České republiky* [online]. [cit. 31.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/1425/chrudim/historie/>

¹⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 89. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁶ Chrudim - Historie obce. *Místopisný průvodce po České Republice - přehledný seznam obcí České republiky* [online]. [cit. 31.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/1425/chrudim/historie/>

Lze konstatovat, že první polovina 17. století byla pro město velmi kritická, neboť v průběhu třicetileté války bylo mnoho domů zničeno.¹⁷

Během 18. a 19. století se postupně formoval nynější provinční charakter města, kde žili zhruba 4 tisíce obyvatel.¹⁸ V poslední třetině 19. století zde došlo k založení několika škol (Obchodní akademie, zdravotnická, gymnázium apod.). Díky koncentraci vzdělávacích ústavů město začalo být nazýváno východočeskými Aténami.

K modernizaci města vedle založení průmyslových podniků přispěla výstavba železniční tratě v roce 1871 (Havlíčkův Brod – Pardubice).¹⁹ Progresivní rozvoj města byl zaznamenán až ve 20. století. Ten spočíval zejména ve výrazném rozšíření plochy města a výstavbě komunikací. Postupně docházelo k navyšování počtu obyvatel.²⁰

Ve 21. století je Chrudim pokládána za velice vyspělé centrum regionu s fungující infrastrukturou a příznivými podmínkami pro život. Rovněž představuje město s bohatým kulturním a společenským životem, které se může pyšnit celou řadou kulturních památek.

¹⁷ ŠULC, Ivo. Chrudim. Praha: Paseka, 2010. *Zmizelé Čechy*, s. 10. ISBN 978-80-7432-065-1.

¹⁸ ŠULC, Ivo. Chrudim. Praha: Paseka, 2010. *Zmizelé Čechy*, s. 11. ISBN 978-80-7432-065-1.

¹⁹ ŠULC, Ivo. Chrudim. Praha: Paseka, 2010. *Zmizelé Čechy*, s. 13. ISBN 978-80-7432-065-1.

²⁰ ŠULC, Ivo. Chrudim. Praha: Paseka, 2010. *Zmizelé Čechy*, s. 14. ISBN 978-80-7432-065-1.

3. Významné osobnosti

Když pomíneme vskutku bohatou historií města, jsou to právě významní chrudimští rodáci, jejichž odkaz je patrný i v dnešní době.

3.1. Viktorin Kornel ze Všehrd

První osobností, která se výrazným způsobem zapsala do dějin Chrudimi, byl Viktorin Kornel ze Všehrd. Chrudimský rodák, který se narodil kolem roku 1460, působil především jako humanistický autor a právník. Je právem považován za jednu z nejvýznamnějších postav české literární a právní tvorby.

V roce 1477 začal studovat na pražské univerzitě. Tu dokončil o 6 let později, kdy mu byl udělen titul mistra svobodných umění. Hned po absolvování univerzity začal vykonávat pracovní pozici u zemského soudu, nejdříve jako starosta komorníků a zapisovatel. Už od začátku své profesní kariéry vystupoval pod humanistickým predikátem Cornelius, a v období vykonávání pozice na úřadu přijal svůj vladycký titul „ze Všehrd“.

Zlomovým okamžikem byl pro Viktorina Kornela ze Všehrd rok 1497, kdy byl kvůli svým postojům při tvorbě zemského zřízení propuštěn ze služeb úřadu a na určitý čas dokonce uvězněn. Tyto nástrahy osudu mu však nezabránily ve tvorbě, na kterou se soustředil během devadesátých let. Právě v té době vyšla většina jeho děl.

Nejintenzivnějším obdobím jeho tvůrčí činnosti byl přelom 15. a 16. století, kdy se soustředil na literární a právní tvorbu. Literární tvorba Viktorina Kornela ze Všehrd zahrnovala především jeho překlady *Knih sv. Jana Zlatoústého* a *Knih sv. Cypriána*, které byly pokládány za velice významné zejména pro humanistickou literaturu. Díky těmto dílům byl uznán za excelentního znalce antické vzdělanosti. Také kladl důraz na pěstování humanistické kultury v českém jazyce.²¹

²¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 79. ISBN 978-80-906318-2-3.

V roce 1499 vydal dílo s názvem *O práviech, o súdiech i o diskách země české knihy devatery*. Jedná se o knihy, které jsou pokládány za velice důležité zdroje informací, neboť vypovídají o podobě zemského práva v období, kdy bylo usilováno o vytvoření zemského zřízení. Dále se v něm objevují zápisy ze soudních jednání, jejichž zveřejnění nebylo povoleno. Tento počin byl považován za podvod, za který byl Viktorin Kornel ze Všehrd obviněn, poté odejit ze své pozice a uvězněn. Tento chrudimský rodák zemřel v Praze 21. září 1520.

O jeho díla se čeští právníci a historikové začali zajímat až v 19. století. Na významnost jeho děl v rámci propagace národní kultury byl kladen opravdu velký důraz. Jeho právníckou tvorbu lze najít právě v jeho rodné Chrudimi.

V současné době je považován za symbol českého vlastenectví. Díky jeho právníckému spisu máme možnost si připomínat, o jak obdivuhodnou osobnost se jednalo.

V roce 1901 byl odhalen jeho pomník. Nachází se na náměstí, které hrdě nese jeho jméno.²² V roce 2010 došlo k realizaci jeho busty sochařem Jaroslavem Brožem. Ta byla následně vystavena v Chrudimském panteonu.²³

3.2. Josef Ceregetti

Nelze opomenout významného malíře a literáta Josefa Ceregettiho, který se v Chrudimi narodil 14. března 1722.

Byl nejmladší ze tří dětí bohatého měšťského písaře a následně královského rychtáře Josefa Antonína Ceregettiho, jehož rodina patřila k velice uznávaným zástupcům italského umění. Za účelem získání práce se z oblasti severní Itálie přesunuli do střední Evropy, kde začali výrazným způsobem působit v oblasti umělecké sféry.

Byla to právě Příbram, která se stala útočištěm jeho dědečka Santina Ceregettiho. Ten se živil jako štukatér, jehož působivou práci můžeme obdivovat například na kaplích na Svaté Hoře u Příbrami. Syn Ignác Ceregetti se vydal v otcových šlépějích a svůj život také zasvětil štukatérskému řemeslu.²⁴

²² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 79. ISBN 978-80-906318-2-3.

²³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 80. ISBN 978-80-906318-2-3

²⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 22. ISBN 978-80-906318-2-3.

Josef Ceregetti byl údajně vyučován tamním malířem Hermannem a dokonce se spekuluje o tom, že podnikl studijní cestu do Itálie. V roce 1752 se umělec oženil. Jeho manželka mu přivedla na svět 13 dětí, ale bohužel šest z nich v brzkém věku zemřelo.

Rodina se často potýkala s finančními problémy. A i přesto, že jeho otec ve městě vlastnil Pardubickou fortunu, rodina od roku 1759 byla spojována se skromnějším obydlím nacházejícím se na Novém Městě poblíž kostela sv. Michaela. Ve svém rodném městě zemřel 6. července 1799.

Během svého produktivního období se soustředil především na malbu závěsných obrazů, ale cizí mu nebyla ani technika nástěnné malby. Jeho oltářní obrazy jsou k vidění nejen v kostelech, které se nacházejí na území jeho rodného města (sv. Kateřiny a sv. Michaela), ale i v odlehlejších místech jako jsou kupříkladu Rakovník, Trojovice či Třebíč.

Ceregettiho tvorbu v podobě křížových obrazů lze vidět v chrudimském děkanském kostele a také litomyšlském augustiniánském kostele. Některá jeho díla se nedochovala v původní podobě jako tomu je u nástěnné malby v chrudimském kapucínském konventu, z níž se dochovalo pouze torzo. Ceregetti zde věnoval největší pozornost výzdobě křížové chodby a loretánské kaple, která vlivem času zanikla. Proto zde můžeme vidět pouze zbytky maleb Božího hrobu.

Ceregetti také působil jako portrétní malíř. Ztvárnil například Josefa II. společně s jeho manželkou. Dále také vytvořil portrét Karla Chocenského²⁵, spisovatele a tehdejšího primátora města Chrudimi.²⁶

Chrudimský rodák se řadil k velmi všestranným umělcům, neboť se vedle malířství rovněž soustředil na literární tvorbu. Z jeho literární produkce se dochovalo celkem sedm rukopisů, z nichž většina zahrnuje jeho vlastní ilustrace. Jeho nejznámější publikace představuje nejstarší kroniku města s názvem *Historia chrudimská*²⁷, kterou začal psát v roce 1771.²⁸ Tato kronika pojednává o událostech, které se odehrály v letech 888-1789.²⁹

²⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 22. ISBN 978-80-906318-2-3.

²⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 65. ISBN 978-80-906318-2-3.

²⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 22. ISBN 978-80-906318-2-3.

²⁸ PANOCH, Pavel. *Barokní umění na Chrudimsku*. Nové Město nad Metují: Pro Město Chrudim vydal Atelier Duplex, 2011, s. 36. ISBN 978-80-260-0337-3.

²⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 22. ISBN 978-80-906318-2-3.

V letech 1770-1771 se věnoval tvorbě opisů tzv. Mandevillova cestopisu, ke kterému dodal i své ilustrace.³⁰ Největší pozornosti se dostalo jeho posledním třem rukopisům, které představují nejstarší překlady významných literárních děl do češtiny. První z nich můžeme najít v chrudimském Regionálním muzeu. Jedná se o překlad čtyř pohádek z Tisíce a jedné noci, který podle všeho vycházel z německé edice vydané v Lipsku roku 1730.

Josef Ceregetti se také podílel na překladech literárních prací klasického charakteru. S jeho jménem je úzce spjat překlad římských dějin, který je uložen v jedné vídeňské knihovně. Proměny římského básníka Publia Ovidia Nasona představují jeho jediný neilustrovaný rukopis, který lze obdivovat v pražském Národním muzeu. Oba tyto rukopisy se řadí k nejstarším zaznamenaným českým překladům.

Město Chrudim po tomto významném umělci pojmenovalo jednu z jeho ulic.³¹

3.3. Jan Nepomuk Štěpánek

Neméně významným chrudimským rodákem byl Jan Nepomuk Štěpánek. Ten nejvíce proslul tím, že působil jako dramatik, herec a překladatel divadelních her. Narodil se 19. května 1783 v domě, který je dnes situován v ulici pyšníci se jménem Štěpánkova.

Je známo, že ve městě docházel do hlavní školy. Poté začal studovat bohosloví v Praze. Co ho však opravdu naplňovalo, bylo studium dějin, literatury a zálibení rovněž našel v divadlu. Štěpánek sehrál zásadní roli při rozvoji českého dramatu za dob obrození. Neodmyslitelnou součástí jeho života se stalo Stavovské divadlo, kde působil jako režisér, herec a zároveň ředitel. Zasloužil se také o to, že se v tomto divadle o nedělích a svátcích uváděly hry v českém jazyce. Nutno dodat, že v Praze se hojně angažoval jakožto organizátor divadelního života.

Za svůj život vyprodukoval celkem 131 prací, které zahrnují především veselohry a frašky. Soustředil se také na tvorbu činoher, tragédií, zpěvoher a oper, ale těch je v porovnání s již zmíněnými spíše poskromnu. Zde také mohl zúročit své jazykové dovednosti, neboť v drtivé většině se jedná o překlady a adaptace cizích her. Jednalo se zejména o hry pocházející z německé produkce.³²

³⁰ PANOCH, Pavel. *Barokní umění na Chrudimsku*. Nové Město nad Metují: Pro Město Chrudim vydal Atelier Duplex, 2011, s. 36. ISBN 978-80-260-0337-3.

³¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 22. ISBN 978-80-906318-2-3.

³² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 213. ISBN 978-80-906318-2-3.

Za největší přínos do oblasti literatury jsou považovány jeho veselohry, aktovky Berounské koláče, Pivovár v Sojkově a hra Čech a Němec, kterou vydal v roce 1816.

Jeho další plodné období zahrnovalo roky 1824-1843, během kterých se ze všeho nejvíce věnoval Stavovskému divadlu, ve kterém dlouhá léta působil. Mimo to svůj talent také hojně uplatňoval v oblasti žurnalistiky, kterou obohacoval tím, že redigoval časopis Česká včela.³³

Ve svém rodném městě po smrti své matky a novém sňatku svého otce nebyl vidán tak často.³⁴ Drtivou většinu svého života prožil v Praze, kde 12. února 1844 zemřel.³⁵

Město Chrudim svému rodákovi vzdalo hold, který je dodnes patrný. V roce 1879 byla odhalena pamětní deska, která v současné době zdobí jeho rodný dům ve Štěpánkově ulici.³⁶ Tento měšťanský dům představuje původně gotickou stavbu, která byla v renesanci přestavěna. Nyní se pyšní fasádou v klasicistním stylu.³⁷

Sochař Jaroslav Brož v roce 2010 zhotovil jeho bustu, která našla své úctyhodné místo v Chrudimském panteonu.³⁸

3.4. Josef Ressel

Poslední významnou osobností je Josef Ressel, který se ve městě narodil 29. června 1793. Osudnou se mu stala Široká ulice, kde se nachází jeho rodný dům.

Ressel vystudoval dělostřeleckou školu v Českých Budějovicích. Poté jeho kroky směřovaly do Vídně, kde vystudoval univerzitu. Svá studia zakončil ve městě Mariabrunn, kde navštěvoval tamní lesnické učiliště. Krásy Rakouska mu učarovaly natolik, že se většinu svého života rozhodl strávit na jihu rakouské monarchie. Zde se věnoval profesím, kde mohl hojně uplatnit nabyté vědomosti ze svých studií. Působil tedy především jako lesník v Krajině a poté jako lesní intendant námořnictva v Terstu.³⁹

³³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 213. ISBN 978-80-906318-2-3.

³⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 214. ISBN 978-80-906318-2-3.

³⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 213. ISBN 978-80-906318-2-3.

³⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 214. ISBN 978-80-906318-2-3.

³⁷ *Návštěvník.cz - Chrudimsko-Hlinecko* [online]. [cit. 05.06.2021]. Dostupné z:

<https://chrudimsky.navstevnik.cz/mestska-pamatkova-zona/#14>

³⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 214. ISBN 978-80-906318-2-3.

³⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 173. ISBN 978-80-906318-2-3.

Josef Ressel patřil mezi nesmírně všestranné vynálezce, neboť svět obohatil hned v několika směrech. Mezi jeho nejznámější vynálezy se řadí kupříkladu lisovací válec, lis na víno a olej či válcový mlýn.⁴⁰ Nelze nezmínit ani pluh s redukováním třením, mechanismus divadelního jeviště nebo parní vůz na přepravu osob apod.

Za jeho nejvýznamnější a zároveň revoluční vynález je považován lodní šroub, který výrazným způsobem přispěl k rozvoji námořní paroplavby v první polovině 19. století. Jeho fenomenální vynález, jež nahradil původně používaný kolesový mechanismus, byl převratný hlavně kvůli umístění šroubu na záď lodi mezi vaz a kormidlo. K testování lodního šroubu došlo v rámci jeho působení v Terstu na lodi Civetta v roce 1829.⁴¹

Ressel zemřel v noci z 9. na 10. října 1857 v Lublani.⁴² V roce 1861 byla zhotovena pamětní deska, která v současné době zdobí jeho rodný dům v Široké ulici. Další upomínkou na tohoto významného vynálezce je pomník od našeho předního sochaře Ladislava Šalouna, který byl odhalen v roce 1924.⁴³ Jedná se o bronzovou sochu stojící na kamenném podstavci, která je považována za jedno z nejlepších děl tohoto autora.⁴⁴

Od roku 1991 jeho jméno hrdě používají hlavní chrudimské náměstí spolu s chrudimským gymnáziem, které jej nosí od roku 1969. Stejně tak jako předešle zmínění chrudimští rodáci má Josef Ressel svoji bustu v Chrudimském panteonu. Toto sochařské dílo bylo realizováno v roce 2011 Jaroslavem Brožem.

Jeho práci můžeme obdivovat v chrudimském Regionálním muzeu. Jsou zde k vidění kupříkladu originály a opisy dokumentace jeho vynálezů apod.⁴⁵

⁴⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 173. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁴¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 174. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁴² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 173. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁴³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 174. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁴⁴ Josef Ressel | Místní kultura. *Místní kultura* [online]. [cit. 10. 04. 2021]. Dostupné z: <https://www.mistnikultura.cz/josef-ressel>

⁴⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 174. ISBN 978-80-906318-2-3.

4. Architektura

Pro mimořádné bohatství historických architektonických památek byla v roce 1990 Chrudim vyhlášena Městskou památkovou zónou. Lze zmínit, že tato památková zóna představuje jednu z největších ve východních Čechách, neboť její rozloha čítá 52 ha.⁴⁶

V Chrudimi nenalezneme ani jednu památku, která by neupoutala naši pozornost. Přispívá k tomu zejména skutečnost, že se zde snoubí různorodost společně s neotřelým kouzlem architektonických slohů, díky kterým město doslova vyniká do popředí v porovnání s okolními městy ve východních Čechách.

Nejstarší stavební sloh dochovaný ve městě představuje gotika.⁴⁷ Památky, které byly v gotickém slohu postaveny jsou Pardubická fortna, bašta Prachárna či dominanta města v podobě kostela Nanebevzetí Panny Marie. Dále sem také můžeme zařadit kostely sv. Michaela, Povýšení sv. Kříže a sv. Kateřiny.

Z období renesance je zde dochovaný Mydlářovský dům. Dále stojí za zmínku kupříkladu stará radnice, Rozvodovský a Khomovský dům.

Ve městě jsou však k vidění i domy, které jsou charakterizovány jako goticko-renesanční. Jedná se zejména o stavby s podloubím, které jsou situovány v již zmiňované Štěpánkově ulici, která se nachází hned pod Resselovým náměstím.

I baroko zde zanechalo své stopy. K nejvýznamnějším památkám se řadí kapucínský konvent s kostelem sv. Josefa. Během tohoto období se v Chrudimi navíc výrazným způsobem rozmohl tehdejší trend představující zhotovování soch a sousoší, kterých v současné době v Chrudimi najdeme nespočet. Chrudim byla v tomto období považována za regionální centrum barokního sochařství.

Na počátku 19. století, kdy převládal klasicismus a empírový sloh, nedošlo k žádným změnám převratného charakteru v podobě realizací nových staveb. Znaky těchto slohů mohou být viděny pouze na přestavbách některých městských domů.⁴⁸

⁴⁶ Chrudim - městská památková zóna | Obec Morašice. *Obec Morašice* [online]. Copyright © 2021 Morašice, [cit. 07.04.2021]. Dostupné z: <https://www.obecmorasice.cz/turistika?id=50920&action=detail>

⁴⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 11. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁴⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 12. ISBN 978-80-906318-2-3.

Druhá polovina 19. století se nesla ve znamení historizujících slohů, které se zdatně podepsaly na městské architektuře. Nejčtetnější výskyt památek, které se vyznačují právě tímto typem architektury, může být pozorován na předměstích, ale i v samotném historickém jádru.⁴⁹

Ve druhé polovině 19. století docházelo k novogotickým přestavbám chrudimských kostelů. Na přestavbě těchto památek se aktivně podílel architekt František Schmoranz st., který je všeobecně považován za významného činitele v oblasti staveb a přestaveb objektů vyskytujících se nejen v Chrudimi, ale i v jejím okolí.

Mezi nejdůležitější památky pocházející z 20. století lze zahrnout kupříkladu Divadlo Karla Pippicha⁵⁰ či Regionální muzeum.

⁴⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 12. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁵⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 13. ISBN 978-80-906318-2-3.

5. Kulturní památky

Chrudimské kostely

5.1. Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Za největší chloubu města je považován novogotický kostel Nanebevzetí Panny Marie situovaný na Resselově náměstí. Tato chrudimská dominanta představuje rozsáhlou trojlodní baziliku se západním dvouvěžovým průčelím a dlouhým pětibokým presbytářem.⁵¹ Kostel byl zasvěcen Ježíšově matce Marii, jež byla vzata do nebeské slávy.

Přesná datace výstavby bohužel není známa. Nicméně první zaručený doklad o existenci kostela pochází z listiny sepsané pražským arcibiskupem Arnoštem z Pardubic z roku 1349, ve které se zabýval rozsahem litomyšlské diecéze. Odhaduje se však, že k jeho založení došlo kolem roku 1340. Bylo tak zjištěno na základě dendrochronologického průzkumu krovu nad presbytářem, který se nachází ve východní části objektu. V rámci výstavby byly použity materiály typu opuka a škvovádský pískovec.

Samotný prostor kostela je rozdělen třemi páry pilířů s arkádami na hlavní loď a dvě lodě boční. Mezi charakteristické znaky se řadí například sedlová střecha a sanktusová věžička.⁵² Pod kostelem najdeme celkem sedm krypt, ze kterých pět slouží pro uchovávání lidských ostatků.⁵³ Dělo se tak od 16. do konce 18. století.⁵⁴ Jsou zde pohřbeni především církevní hodnostáři, přední měšťanské a šlechtické rodiny působící v Chrudimi v tehdejší době.

Od své výstavby kostel prošel četnými úpravami, které se podepsaly kupříkladu na věžích. Dříve neshodně vysoké věže spolu se západní částí shořely během jednoho z požárů, kterým byl kostel v roce 1702 zasažen. Zajímavé je, že tyto věže si dokonce vysloužily pojmenování. Z čelního pohledu věži pravé a zároveň menší se říkalo Trubačka, zatímco té levé Černá věž.⁵⁵

⁵¹ Kostel Nanebevzetí Panny Marie - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 23.05. 2021] Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-nanebevzeti-panny-marie-19495074>

⁵² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 81. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁵³ Historie Chrudimi - kostel Nanebevzetí Panny Marie | Chrudimka.cz. *Chrudimka.cz | Portál CHRUDIMKA.CZ přináší denně svým čtenářům čerstvé zprávy z kultury, sportu a volného času. Svým obsahem je zaměřen převážně na mladou generaci.* [online]. Copyright © 2002 [cit. 23.05.2021]. Dostupné z: <https://www.chrudimka.cz/historie-chrudimi-kostel-nanebevzeti-panny-marie>

⁵⁴ Chrudim – arciděkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie - Chrám | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů / Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-arcidekanky-chram-nanebevzeti-panny-marie/detail>

⁵⁵ Historie Chrudimi - kostel Nanebevzetí Panny Marie | Chrudimka.cz. *Chrudimka.cz | Portál CHRUDIMKA.CZ přináší denně svým čtenářům čerstvé zprávy z kultury, sportu a volného času. Svým obsahem je zaměřen převážně na mladou generaci.* [online]. Copyright © 2002 [cit. 23.05.2021]. Dostupné z: <https://www.chrudimka.cz/historie-chrudimi-kostel-nanebevzeti-panny-marie>

Nejvýznamnější regotizační úprava se odehrála v letech 1857-1879. Probíhala pod vedením stavitele Františka Schmoranze st. Jednalo se o puristickou úpravu intenzivního charakteru, která dala kostelu nynější novogotickou podobu.⁵⁶

František Schmoranz st. byl notoricky známý pro svoji vehementní propagaci slohové čistoty, která tkvěla v tom, že byly památky v rámci novogotických přestaveb zbaveny prvků charakteristických pro předešlé architektonické slohy.⁵⁷

Těmto úpravám podléhaly i již zmíněné věže⁵⁸, které v současné době mají cibulovitou podobu⁵⁹ a dosahují 62 m.⁶⁰ Regotizaci bylo spolu s věžemi podrobena i západní průčelí kostela.⁶¹ Po dokončení veškerých oprav došlo v roce 1893 ke znovuvysvěcení kostela. Od roku 1894 je kostel Nanebevzetí Panny Marie kostelem arciděkanským.⁶²

Výzdoba interiéru kostela je opravdu bohatá. Návštěvníci zde mohou obdivovat například gotickou křtitelnicí z roku 1462, která patří mezi nejstarší součást jeho vybavení. Pozornost zde upoutá i hojné množství gotických soch a obrazů. Interiér není ochuzen ani o prvky z období následujících. K vidění je zde kupříkladu renesanční soubor epitařů a celá řada barokních prvků.⁶³ Za zmínku stojí kupříkladu barokní hlavní oltář, jež pochází z 18. století.⁶⁴

⁵⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 81. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁵⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 13. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁵⁸ Historie Chrudimi - kostel Nanebevzetí Panny Marie | Chrudimka.cz. *Chrudimka.cz | Portál CHRUDIMKA.CZ přináší denně svým čtenářům čerstvé zprávy z kultury, sportu a volného času. Svým obsahem je zaměřen převážně na mladou generaci.* [online]. Copyright © 2002 [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.chrudimka.cz/historie-chrudimi-kostel-nanebevzeti-panny-marie>

⁵⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 81. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁶⁰ Historie Chrudimi - kostel Nanebevzetí Panny Marie | Chrudimka.cz. *Chrudimka.cz | Portál CHRUDIMKA.CZ přináší denně svým čtenářům čerstvé zprávy z kultury, sportu a volného času. Svým obsahem je zaměřen převážně na mladou generaci.* [online]. Copyright © 2002 [cit. 23.05.2021]. Dostupné z: <https://www.chrudimka.cz/historie-chrudimi-kostel-nanebevzeti-panny-marie>

⁶¹ Chrudim – arciděkanství chrám Nanebevzetí Panny Marie - Chrám | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-arcidekansky-chram-nanebevzeti-panny-marie/detail>

⁶² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 81. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁶³ Chrám Nanebevzetí Panny Marie v Chrudimi - tip na výlet | ChrudimskoDnes.cz. *Chrudim, Chrudimsko - inzerce, práce, firmy, akce, výlety* [online]. Copyright © 1 [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.chrudimskodnes.cz/tipy-na-vylet/37-chram-nanebevzeti-panny-marie-v-chrudimi/>

⁶⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 82. ISBN 978-80-906318-2-3.

Nelze nezmínit nejstěžejnější předmět v podobě renesančního portrétu Ježíše Krista, který byl zhotoven v 16. století. Obraz je umístěn ve střední části oltáře a je rovněž nazýván obrazem sv. Salvátora. Nejedná se o jediný obraz, který hrdě dominuje interiéru kostela. Hlavní oltární plátno s námětem Nanebevzetí Panny Marie namaloval chrudimský malíř David Kubata.

Další z věhlasných umělců, který zde zanechal svůj odkaz, byl chrudimský rodák Josef Ceregetti. Jeho díla můžeme obdivovat na jižní a severní straně trojlodí kostela, kde figuruje celkem 14 obrazů křížové cesty.⁶⁵

Ve vrcholcích klenebních polí jsou k vidění svorníky, jež jsou bohatě zdobené z velké části rozetami.⁶⁶ V roce 1892 došlo k výzdobě presbytáře, který se pyšní jak figurální, tak ornamentální výmalbou. Tato práce je připisována Felixovi Jeneweinovi a Gustavu Schmoranzovi.⁶⁷

Velký podíl na poslední výmalbě vnitřních prostor má Lukáš Pavlík, který ji navrhnul a v roce 2004 došlo k jejímu uskutečnění. Zraky návštěvníků jistě upoutá i jeho další dílo v podobě oltáře zhotoveného v roce 2018, v jehož menze se nachází ostatky mučedníků. Obdivovat zde můžeme i varhany, které byly zrekonstruované pražským varhanářem Petrem Fischerem na přelomu tisíciletí.⁶⁸ Vyzdvihnout můžeme skutečnost, že se kostel pyšní dvěma gotickými zvony, které se nacházejí v severní věži kostela. Jižní věž disponuje zvonem z roku 1930.

U vchodu do kostela se nám naskýtá možnost, vidět čtyři sochy evangelistů. Dále také stojí za zmínku chrudimský znak v reliéfním provedení, který je umístěn nad průčelním oknem. Reliéfní výzdoba je uplatněna i nad vchodovými dveřmi, kde své místo zaujímá tympanon s výjevem Nanebevzetí Panny Marie spolu s pamětním nápisem pocházejícím z roku 1874. Tato tvorba je připisována pražskému sochaři Jindřichu Čapkovi staršímu, který ji zhotovil v 70. letech 19. století.⁶⁹

⁶⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 82. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁶⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 81. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁶⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 82. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁶⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 81. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁶⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 83. ISBN 978-80-906318-2-3.

V církevním kalendáři slavnost Nanebevzetí Panny Marie připadá na 15. srpna. Tentýž den byl spojován se svátkem kostela a dnem konání chrudimské poutě. Avšak, od konce 17. století se poutní den slaví na svátek Proměnění Páně, který připadá na 6. srpna. K této změně došlo z důvodu úcty k salvátorskému obrazu. Díky této skutečnosti byl tento chrudimský kostel dříve chybně nazýván kostelem sv. Salvátora.⁷⁰

V současné době kostel slouží jako místo pro konání bohoslužeb, různých kulturních akcí v podobě koncertů apod. Patří mezi památky, které jsou turisty navštěvovány v opravdu hojné míře.⁷¹ Kostel je pro zájemce přístupný od června do září, kdy si jej mohou prohlédnout buď samostatně, nebo s průvodcem.⁷²

5.2. Kostel sv. Josefa

Na Školním náměstí se nachází kapucínský kostel sv. Josefa. Jedná se o jednolodní kostel, který je zasvěcen sv. Josefu Nazaretskému, manželovi Ježíšovy matky Marie.

Tento kostel je situován v areálu kapucínského konventu, jehož výstavba je datována do roku 1656. Samotný kostel se nachází v jihozápadní části objektu konventu. Realizace stavby probíhala v letech 1662-1665 podle typového projektu italského umělce Antonia z Pordenone, kterému jako předloha posloužil starozákonní Šalamounův chrám. Byl vysvěcen prvním královéhradeckým biskupem Matoušem Ferdinandem Sobkem z Bilenberka v roce 1665.⁷³

Z pohledu architektury se jedná o raně barokní stavbu, jejíž součástí jsou kaple Božího hrobu a loretánská. K výstavbě Božího hrobu došlo na popud královéhradeckého biskupa. Měl tak připomínat Kristovo utrpení.

Loretánská kaple je situována na západní straně kostela. Její interiér se dříve pyšnil nástěnnými malbami proslulého chrudimského malíře Josefa Ceregettiho. Umělec v roce 1778 vytvořil malby ve stylu iluzivní architektury. Jeho tvorba byla doplněna o figurální výjevy a vegetabilní prvky. Předmětem maleb se staly zejména výjevy Narození Panny Marie, Uvedení Marie do chrámu či Obětování Páně apod. Avšak, vnitřní prostory loretánské kaple byly v roce

⁷⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 81. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁷¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 83. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁷² Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Chrudimi | TuristickáMapa.cz. *Kam na výlet? Na nejkrásnější místa ČR* [online]. Copyright © [cit. 16.06.2021]. Dostupné z: <https://turistickamapa.cz/kostel-nanebevzeti-panny-marie-chrudim/>

⁷³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 85. ISBN 978-80-906318-2-3.

1979 vybourány. Obdobně tomu bylo i v případě kaple Božího hrobu, která byla takto dehonestována v roce 1985.⁷⁴

Kostel se vyznačuje sedlovou střechou a věžičkou, která je umístěna na zadní části kostela. Architektonické prvky, které jsou pro tuto pamětihodnost typické, zahrnují valenou klenbu lodi, půlkruhový vítězný oblouk a rozsáhlé presbyterium. Před kostelem pozornost každého návštěvníka upoutá pískovcová socha sv. Josefa s Ježíškem z roku 1702. Socha je umístěna ve výklenku jižního průčelí.

V 80. a 90. letech 20. století došlo k několika rekonstrukcím kostela. Od té doby slouží jako Muzeum barokních soch.⁷⁵ K otevření muzea došlo v roce 2011.⁷⁶ Město je díky němu považováno za nesmírně významné centrum barokního sochařství.

Muzeum disponuje kvalitními kamennými a dřevěnými sochami pocházejícími z dílen východočeských umělců. Tyto exponáty byly zhotoveny v období od konce 17. do první poloviny 18. století. Mezi věhlasná jména umělců, jejichž výtvarná díla zde najdeme, se řadí například Jiří František Pacák, Jan Pavel Čechpauer a Ignác Rohrbach.

Zlatý hřeb celé expozice představuje obsáhlou skupinu Kalvárie, která byla vytvořena kolem roku 1725. Jedná se o expresivní dílo pocházející z dílny umělce Ferdinanda Maxmiliána Brokofa.⁷⁷ Návštěvníkům se ale zároveň naskýtá jedinečná příležitost, prohlédnout si určitou část původního vybavení kostela sv. Josefa. Další lákadlo představuje trojrozměrný model města Chrudimi, díky kterému mají návštěvníci toto atraktivní město doslova jako na dlani.⁷⁸

V rámci programu je nabízena i projekce filmu s názvem Kamenný příběh, který pojednává o chrudimské sochařské dílně a jejich mistrech. Konkrétně o Janu Pavlovi Čechpauerovi a Ignáci Rohrbachovi. Už tak zajímavé povídání je doplněno o informace týkající se realizace stěžejní památky Resselova náměstí v podobě sloupu Proměnění Páně.

⁷⁴ Kostel sv. Josefa - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 24.05.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-josefa-17828135>

⁷⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 85. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁷⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 121. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁷⁷ O muzeu | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi. *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* [online]. [cit. 24.05.2021]. Dostupné z: <http://www.barokochrudim.cz/o-muzeu/>

⁷⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 121. ISBN 978-80-906318-2-3.

Nejen během prohlídky muzea na nás může dýchnout atmosféra působivého baroka. V prostorách muzea se konají různé společenské a kulturní akce v podobě divadelních představení či koncertů vážné hudby apod.⁷⁹

5.3. Kostel sv. Michaela

Neméně důležitou církevní stavbu představuje kostel sv. Michaela, který najdeme v Zieglerových sadech na Tyršově náměstí. Kostel je zasvěcený archandělu Michaelovi, který je patronem nejen hřbitovů, ale i ochráncem umírajících a duší v očistci.

Jedná se o kostel postavený v pozdně gotickém stylu, jehož výstavba začala být realizována v roce 1519. K jeho vysvěcení došlo v roce 1521. Památka představuje jednodílnou stavbu, jejíž hlavní oltář je orientovaný na východ.

Nedílné součásti kostela zahrnují pětiboký uzavřený presbytář a sakristii, která je situována na jižní straně. Obdobně jako u již zmíněných památek je i tento kostel opatřený sedlovou střechou, na níž se tyčí věžička zakončená kovovým křížem.⁸⁰ Ve věži je umístěn zvon sv. Michala z roku 1521.⁸¹

U vchodu do kostela si můžeme všimnout reliéfní výzdoby v podobě kalichu, který je umístěn nad oknem západního průčelí s cimbuřím. Zaznamenat lze i charakteristické prvky pro gotický sloh jako je kupříkladu lomený oblouk, do kterého je sklenut hlavní chod.⁸²

U vstupu do kostela je také patrná pamětní deska kněze Josefa Liboslava Zieglera, která pochází z roku 1897. Místo posledního odpočinku tohoto církevního hodnostáře se údajně nachází u vstupu do kostela. Zajímavé je, že díky němu si sady obklopující kostel vysloužily jméno Zieglerovy sady. Nicméně místními je místo často nazýváno Michalským parkem.⁸³

Interiér se vyznačuje velkou zdobností. Obdivovat zde můžeme kupříkladu rozety či hvězdy, které se nachází ve svornících kleneb. Naši pozornost také upoutá nespočet obrazů a soch, z nichž většina pochází z dílny předních chrudimských umělců. Jedním z nich byl

⁷⁹ O muzeu | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi. *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* [online]. [cit. 24.05.2021]. Dostupné z: <http://www.barokochrudim.cz/o-muzeu/>

⁸⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 87. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁸¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 88. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁸² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 87. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁸³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 88. ISBN 978-80-906318-2-3.

chrudimský rodák Josef Ceregetti, jehož obraz z roku 1760 zdobí oltář. Dílo vyobrazuje archanděla Michaela, který svádí vítězný boj s ďáblem. Avšak, tento obraz byl na počátku 20. století předělán Františkem Müllerem.

Dále jsou zde k vidění obrazy svatých z roku 1682 od chrudimského malíře Samuela Gindtera, které figurují na stěnách kazatelny. Připisovány mu jsou i nástěnné malby pocházející z roku 1671, které zdobí presbytář. Zásah chrudimských umělců do interiéru kostela byl opravdu intenzivní. Zasluhou sochaře Ignáce Rohrbacha zde můžeme obdivovat sochy archandělů Rafaela a Gabriela.

Lze vyzdvihnout, že tento kostel je úzce spjatý s protimorovou patronkou sv. Rozálií Palermskou, již je zasvěcený boční oltář nacházející se v čele levé části lodě. Ta je také vyobrazena na oltářním obrazu, který ji zachycuje s liliemi a růžemi na nebesích, v obklopení andělů.

Jedinečnost této jednolodní stavby tkví v tom, že na rozdíl od ostatních chrudimských kostelů zůstala nedotčená jakoukoli větší rekonstrukcí. Opravy drobnějšího charakteru, které kostel zaznamenal na konci 17. století, proběhly pouze v interiéru. Výraznější úpravy byly uskutečněny v letech 1856-1859. Probíhaly pod taktovkou Františka Schmoranze st.⁸⁴ Kostel byl až do konce 19. století obklopen hřbitovem, což se díky tomuto staviteli znatelným způsobem vrylo do jeho podoby.⁸⁵ Venkovní zdi kostela disponují zhruba 90 náhrobníky a náhrobními deskami, které se nachází na severní a severovýchodní zdi chrámu.

Drtivá většina těchto náhrobníků je renesančních⁸⁶ a jsou datovány do konce 16. století. Náhrobníky patřily zejména tehdejšímu obyvatelstvu chrudimského Nového Města.⁸⁷ Jsou tak považovány za velice zásadní upomínku na hřbitov, jež byl v roce 1881 zrušen. V současné době je tato pamětihodnost obklopena parkem, který zde byl vytvořen v roce 1894.⁸⁸

⁸⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 87. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁸⁵ Chrudim – renesanční náhrobníky na kostele sv. Michaela, archanděla - Lapidárium | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 25.05.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-renesancni-nahrobniky-na-kostele-sv-michaela-archandela/detail>

⁸⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 88. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁸⁷ Chrudim – renesanční náhrobníky na kostele sv. Michaela, archanděla - Lapidárium | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 25.05.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-renesancni-nahrobniky-na-kostele-sv-michaela-archandela/detail>

⁸⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 88. ISBN 978-80-906318-2-3.

V rámci procesu rekonstrukce prováděné stavitelem Františkem Schmoranzem st. také došlo k zazdění bočního vchodu, či například odstranění vnější kamenné kazatelny. Menší opravy se odehrály i za 1. světové války. Ke znovuvysvěcení kostela tedy došlo v roce 1916.⁸⁹

Aktuální využití kostela je spíše pasivního charakteru v porovnání s již zmíněnými církevními stavbami. Současně se zde odehrávají především bohoslužby řeckokatolické církve.⁹⁰

5.4. Kostel Povýšení sv. Kříže

Součástí chrudimského hřbitova U Kříže tvoří kostel Povýšení sv. Kříže, který se pyšní prvenstvím, co se kostelů na území města Chrudimi týče.⁹¹

Tato stavba je význačná zejména tím, že se k ní pojí velice důležitá událost spojená s dějinami křesťanství. Událost se váže k roku 628, kdy byly části kříže, na kterém došlo k ukřižování Ježíše, získány byzantským císařem Hérakleiose I. Následně tak byly přemístěny do Persie.

Traduje se, že k opětovnému vztyčení popisovaného kříže došlo dne 14. září na popravním místě zvaném Golgota. Jedná se o vrch, který najdeme v Jeruzalémě. Zmiňovaný zářijový den představuje svátek Povýšení svatého Kříže a zároveň tak platí za den poutní této chrudimského památky.

Doklady o přesné dataci a historii výstavby nejsou známy. Údajné období založení kostela se datuje do doby románské. Jako kostel hřbitovní začal fungovat od 11. století, kdy kolem něj začalo docházet k pohřbívání. S nynějším názvem je spojován již od roku 1349. V tomto roce se o něm ve své listině zmínil arcibiskup Arnošt z Pardubic.

Kostel představuje jednodílnou stavbu, jejíž hlavní oltář je orientovaný na východ. Jeho presbytář je specifický v tom směru, že je polygonálně uzavřený. Severní strana stavby disponuje nevelkou sakristií a vnější kazatelnou.⁹²

⁸⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 87. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁹⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 88. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁹¹ Kostel Povýšení sv. Kříže, Chrudim. *Hrady, zámky a tvrze* [online]. Copyright © Rostislav Vondra, 01 [cit. 28.05.2021]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/kostel-povyseni-sv-krize-chrudim>

⁹² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 83. ISBN 978-80-906318-2-3.

Dále zde můžeme obdivovat kupříkladu gotický hlavní vchod, který se pyšní tvarem lomeného oblouku. Hned nad ním si můžeme všimnout dalšího gotického prvku v podobě rozety, nad níž se nachází výklenek, který je obohacen o na první pohled patrný kamenný kříž. Jako tomu bylo u kostelů předchozích, tak i tento se vyznačuje sedlovou střechou.⁹³ Na té se tyčí malá věž s lucernou.

Pro presbyterium kostela je typický novogotický kamenný oltář, v jehož pozadí se nachází barokní hlavní kříž s Ježíšem Kristem. Nejedná se však o jediné přednosti tohoto prostoru. Pozornost návštěvníků jistě upoutá i gotická výzdoba v podobě vitráží, z nichž drtivá většina je ornamentálního charakteru.

V porovnání s předchozími kostely se tento nevyznačuje tak bohatou výzdobou. Ta byla jeho výsadou v letech minulých, kdy zde byl k vidění kupříkladu obraz Sedmibolestné Panny Marie z roku 1677. V dnešní době je toto dílo společně s ostatními k nalezení v kostele Nanebevzetí Panny Marie. Další obrazy z počátku 16. století, které dříve tvořily nedílnou součást této církevní stavby, jsou dnes předmětem expozice Regionálního muzea.⁹⁴

Ani tato stavba se v minulosti nevyhnula různým přestavbám. V letech 1863-1874 byla podrobena regotizaci, která probíhala pod vedením Františka Schmoranze st.⁹⁵ V rámci této regotizace došlo k obdobné úpravě jako u kostela sv. Michaela. Vnější zdi kostela byly obohaceny o náhrobníky a rovněž náhrobní desky. K posledním zásadnějším renovacím a úpravám vnitřních prostor došlo v roce 1983.

Aktuálně je tento kostel využíván výhradně pro pohřební bohoslužby. Na Dušičky se zde koná mše za všechny zemřelé. Děje se tak i 14. září, kdy probíhá poutní slavnost.⁹⁶

⁹³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 83. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁹⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 84. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁹⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 83. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁹⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 84. ISBN 978-80-906318-2-3.

5.5. Kostel sv. Kateřiny

Poslední chrudimská církevní stavba v podobě kostela sv. Kateřiny hrdě dominuje Husově ulici. Představuje památku, která byla zasvěcena sv. Kateřině Alexandrijské. Svátek této křesťanské mučednice probíhá 25. listopadu, stejně jako poutní den kostela.

Založení tohoto kostela se datuje do 14. století.⁹⁷ Po dokončení tvořil neodmyslitelnou součást jednoho z chrudimských špitálů.⁹⁸ Stavba byla realizována za použití zejména škvovádského pískovce. Po své dostavbě v roce 1421 byl povýšen na kostel farní. Nicméně v 16. století byl degradován na kostel filiální a tento status si drží i v současnosti.

Velice zásadní bylo pro kostel 19. století, neboť kostel v roce 1850 postihl velký požár. Tato událost kromě kostela sv. Kateřiny postihla i celé Kateřinské podměstí. Poničené části kostela včetně střechy a věže kostela byly posléze podrobeny rekonstrukci, kterou měl na starosti František Schmoranz st. Od té doby podoba kostela nebyla pozměněna žádnou jinou větší úpravou. Po realizaci veškerých oprav došlo v roce 1888 k vysvěcení kostela.

Tento trojloďní kostel se pyšní valbovou střechou s 37 m věží. V jejím přízemí najdeme sakristii. Interiér stavby je rozdělen na hlavní loď a dvě lodě boční, přičemž jejich výška je takřka identická. Avšak, není tomu tak u presbytáře, který je výrazně nižší.

Prvky charakteristické pro pozdně gotický styl jsou patrné u hlavního vchodu do kostela, kde můžeme obdivovat jeho portál, který je sklenut do lomeného oblouku. Doplněný je o renesanční sloupy s výraznými hlavicemi.⁹⁹

Lze vyzdvihnout, že fasáda bočních lodí je opravdu bohatě zdobena reliéfními kamennými deskami, které jsou datovány zhruba do roku 1536. Kolemjdoucím se tak naskýtá zajímavá podívaná, během které mohou vidět kupříkladu řadu apoštolů, chrudimský znak v podobě orlice a samozřejmě mnoho dalšího.¹⁰⁰

⁹⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 85. ISBN 978-80-906318-2-3.

⁹⁸ Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, Chrudim. *Hrady, zámky a tvrze* [online]. Copyright © de.ardoise, 08 [cit. 30.05.2021]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/kostel-sv-kateriny-alexandrijske-chrudim>

⁹⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 85. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁰⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 86. ISBN 978-80-906318-2-3.

V interiéru kostela je k vidění mnoho impozantních prvků, mezi které se řadí novogotický hlavní oltář z konce 19. století, jež zaujímá své místo v presbytáři. Neméně důležitou součástí kostela jsou i varhany, které byly v roce 1884 realizovány chrudimským varhanářem Janem Macalou. Působivý charakter gotického slohu se odrazil i v případě okenní výzdoby, která zde figuruje v podobě ornamentálních vitráží. Na jedné z těchto vitráží můžeme spatřit i samotnou patronku kostela – sv. Kateřinu Alexandrijskou.

I tato církevní památka se pyšní bohatou obrazovou výzdobou. Mezi autory obrazů, které zdobí interiéry kostela, se řadí kupříkladu věhlasný chrudimský malíř Samuel Gindter. Svůj odkaz zde zanechal i Josef Ceregetti v podobě obrazu sv. Kateřiny, který své místo zaujímá v lodi.¹⁰¹ Poslední výmalba kostela byla realizována na začátku 80. let 20. století.¹⁰²

V současné době kostel slouží zejména k pravidelným bohoslužbám. Nutno podotknout, že díky této pamětihodnosti bylo chrudimské podměstí pojmenováno Kateřinské.¹⁰³

Kulturní zařízení

5.6. Divadlo Karla Pippicha

Již od konce 19. století se Chrudim začala výrazným způsobem dostávat do popředí díky svému bohatému kulturnímu a společenskému životu.¹⁰⁴ Velký podíl na tom nese především umělec Karel Pippich, který se zasloužil o kulturní rozkvet města. Po tomto významném činiteli v oblasti kultury bylo pojmenováno chrudimské divadlo.

Realizace budovy divadla probíhala v letech 1931-1934 na základě projektu Jindřicha Freiwalda a Jaroslava Böhma. Uvedení divadla na kulturní scénu se neobešlo bez slavnostního otevření, ke kterému došlo v roce 1934. Na jeho počest chrudimští ochotníci zapěli Smetanovu operu Libuše.¹⁰⁵

¹⁰¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 86. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁰² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 85. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁰³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 86. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁰⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 120. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁰⁵ O divadlu a kontakty | www.divadlochrudim.cz. *Divadlo Karla Pippicha Chrudim* | www.divadlochrudim.cz [online]. Copyright © Chrudimská beseda [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <http://divadlochrudim.cz/o-divadlu-a-kontakty>

Divadlo Karla Pippicha disponuje nejen hlavní a malou scénou, ale i výstavní síní, ve které často probíhají výstavy krátkodobějšího charakteru. Nutno zmínit, že v divadle nepůsobí stálý divadelní soubor. Z tohoto důvodu sem velmi často sjíždějí soubory z okolí. Nicméně můžeme zde zhlédnout vystoupení spolku chrudimských ochotníků. V rámci oblíbeného festivalu zvaného Loutkářská Chrudim se zde koná celá řada koncertů a představení.

Divadlo, jež reprezentuje moderní architektonický styl v podobě konstruktivismu, hrdě používá jména věhlasného chrudimského občana Karla Pippicha (1849-1921).¹⁰⁶ Karel Pippich představoval velice všestranného umělce, jehož tvůrčí činnost byla zaměřena zejména na hudbu, divadlo a literaturu.¹⁰⁷ Drtivou většinu svého života strávil v Chrudimi, kterou opustil kvůli studiím na pražské univerzitě, kde vystudoval právníčinu. Po absolvování vysoké školy se sem v roce 1874 vrátil.

Po svém návratu se začal aktivně podílet na kulturním dění nejen v místě svého působení, ale i v rámci celého kraje.¹⁰⁸ Působil zde zejména jako herec, režisér a také ředitel ochotnického spolku. Do jeho kompetencí mimo jiné spadal i výběr divadelních společností, ale kladl také značný důraz na to, aby se uváděly nové české a cizí hry.

Nejednalo se však o jediné zásluhy, které jsou Karlu Pippichovi připisovány. Díky své horlivosti sem přivábil celou řadu známých umělců, kteří svými vystoupeními dokázali potěšit nejednoho diváka či posluchače.¹⁰⁹

Není tedy žádným překvapením, že se velice výrazným způsobem zasloužil o rozkvět kulturního života ve městě Chrudimi. Právě tyto obdivuhodné počiny v kulturní sféře přispěly k tomu, že v dobách jeho působení Chrudim začala být přezdívána "Aténami východních Čech".¹¹⁰

¹⁰⁶ O divadlu a kontakty | www.divadlochrudim.cz. *Divadlo Karla Pippicha Chrudim* | www.divadlochrudim.cz [online]. Copyright © Chrudimská beseda [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <http://divadlochrudim.cz/o-divadlu-a-kontakty>

¹⁰⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 146. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁰⁸ PIPPICH, Karel, JUDr., Chrudim. *DbČAD - Databáze českého amatérského divadla (amatérské divadlo v ČR)* [online]. [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=1856>

¹⁰⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 146. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹¹⁰ O divadlu a kontakty | www.divadlochrudim.cz. *Divadlo Karla Pippicha Chrudim* | www.divadlochrudim.cz [online]. Copyright © Chrudimská beseda [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <http://divadlochrudim.cz/o-divadlu-a-kontakty>

Tohoto významného umělce si město právem připomíná. Na zdejší sokolovně najdeme kupříkladu jeho pamětní desku a jeho tři busty, z nichž dvě byly vytvořeny sochařem Ladislavem Šalounem a své čestné místo zaujímají v již zmiňovaném divadle. V Chrudimském panteonu je k vidění busta od Jaroslava Brože. Karel Pippich je pohřben na chrudimském hřbitově U Kříže.¹¹¹

5.7. Regionální muzeum

Důležitou roli v Chrudimi zastává i Regionální muzeum, které je považováno za středobod veškerého kulturního dění ve městě. Muzeum, jež se nachází v Široké ulici pod hlavním náměstím, se skládá z celkem dvou komplexů muzejních budov a jeho zřizovatelem je Pardubický kraj.

Historie muzea se datuje od 60. let 19. století. V roce 1865 byla ustanovena Muzejní společnost, jejíž hlavní činnost spočívala ve shromažďování historických předmětů. Na základě tohoto počínu bylo v roce 1892 zřízeno Průmyslové muzeum pro východní Čechy, které bylo založeno hlavně z důvodu šíření kultury, ale i pro uspokojení hospodářských potřeb města.

Podstatou existence tohoto muzea bylo zejména napomoci ke zdokonalení průmyslové výroby v oblasti technické a umělecké. Není tak s podivem, že sbírka předmětů byla tvořena z velké části šablonami, vzorníky či předměty, které byly primárně využívány jako inspirace pro řemeslníky tehdejší doby.

Rozkvět činnosti muzea je zejména připisován městu Chrudim, které kulturní zařízení podporovalo finančně na pravidelné bázi. Nota bene, město se zasloužilo o rozšíření muzea v podobě výstavby komplexu muzejních budov. Realizace tohoto komplexu probíhala pod vedením architekta Jana Vejrycha. Od roku 1897-1898 se pracovalo na výstavbě neorenesanční budovy. V tomtéž roce započala realizace výstavby budovy neobarokní (1898-1901).¹¹² Na neobarokní stavbu upozorňuje již zmiňovaná socha Josefa Ressela, za níž ji můžeme najít.¹¹³

¹¹¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 146. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹¹² Regionální muzeum v Chrudimi - Historie muzea. *Regionální muzeum v Chrudimi* [online]. [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <https://muzeumcr.cz/cz/historie-muzea-roll-polnab-2>

¹¹³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 121. ISBN 978-80-906318-2-3.

Exteriér neorenesanční budovy se pyšní bohatou výzdobou, která zahrnuje sochy od Antonína Poppa. Konkrétně se jedná o sochy Vlast a Práce či Génius tvůrčí myšlenky. Kromě toho je zde k vidění celkem 15 štukových kartuší, které znázorňují různá řemesla. Obdivovat zde můžeme také dva lunetové alegorické obrazy pocházející z dílny Theodora Hilšera, řadu bust antických bohů, nebo zachovalý renesanční portál z 16. století.

Právě do budovy neorenesanční si můžeme přijít prohlédnout rozsáhlou sbírku uměleckých děl Regionálního muzea.¹¹⁴ Tato budova disponuje výstavními a expozičními sály, depozitáři apod.¹¹⁵ Kulturní zařízení aktuálně návštěvníky láká na tři expozice, které nesou názvy Mozaika z dějin regionu, Alfons Mucha – Plakáty, a v neposlední řadě expozice lidového nábytku.

V Regionální muzeu můžeme každý rok navštívit zhruba 10 výstav krátkodobějšího charakteru. Kromě toho se také aktivně podílí na podpoře škol, neboť poskytuje výukové programy ke svým výstavám, pořádá přednášky či publikuje periodikum zvané Chrudimské vlastivědné listy apod.¹¹⁶

V současnosti se Regionální muzeum může pyšnit početnou sbírkou čítající přes 140 000 předmětů z oblasti regionální vlastivědy, uměleckého průmyslu a přírodních věd. Také disponuje odborně zaměřenou knihovnou a hodnotnou sbírkovou knihovnou.¹¹⁷

Od roku 2010 se ve vestibulu Muzea nachází tzv. Chrudimský panteon. Jedná se o místo, kde najdeme celkem 8 bust předních osobností spjatých s městem Chrudim. Tato díla pocházejí z dílny Jaroslava Brože.

Exteriér neobarokní budovy je opatřen zdobnými prvky v podobě kupříkladu sochy bohyně Pallas Athény od Antonína Poppa. Ta se nachází nad průčelním štítem stavby. Za zmínku také stojí i dvě gotická kamenná ostění, která spadají pod ochranu památek.¹¹⁸

¹¹⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 121. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹¹⁵ Regionální muzeum v Chrudimi - Historie muzea. *Regionální muzeum v Chrudimi* [online]. [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <https://muzeumcr.cz/cz/historie-muzea-roll-polnab-2>

¹¹⁶ Regionální muzeum v Chrudimi - Regionální muzeum v Chrudimi. *Regionální muzeum v Chrudimi* [online]. [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <https://muzeumcr.cz/cz/uvodni-strana>

¹¹⁷ Regionální muzeum v Chrudimi - Historie muzea. *Regionální muzeum v Chrudimi* [online]. [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <https://muzeumcr.cz/cz/historie-muzea-roll-polnab-2>

¹¹⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 121. ISBN 978-80-906318-2-3.

Vnitřní prostory vynikají do popředí zejména díky štukové výzdobě, která krásí velký sál. Kazetový strop je k vidění v tzv. Vladislavském sále. Reprezentační prostory budovy byly dříve vyhrazovány zejména pro pořádání výstav. Nicméně v dnešní době se v interiérech pravidelně konají důležité kulturní a společenské akce, plesy, výstavy, konference, koncerty, sympozia atd. V současné době zde působí městské kulturní středisko Chrudimská beseda společně s Měšťanskou restaurací.¹¹⁹

Zajímavé je, že celé území okresu Chrudim spadá do kompetencí Regionálního muzea, které zajišťuje archeologickou památkovou péči.¹²⁰

Významné stavby

5.8. Bašta Prachárna

Stopy zanechané po obyvatelích města z 15. století jsou patrné v Klášterních zahradách za kostelem sv. Josefa, na jejichž okraji je situována věž zvaná bašta Prachárna. V dnešní době je tato stavba považována za klenot města Chrudimi, neboť představuje nejzásadnější a zároveň nejlépe zachovaný prvek původního městského opevnění.

Stavba byla realizována v roce 1435 za účelem zajištění místa, které by sloužilo k obraně ručními palnými zbraněmi.¹²¹ Nutno dodat, že až do roku 1498 se bašta nedala považovat za stavebně dokončenou, což dokazují příslušné historické průzkumy. V té době tedy byla využívána spíše pasivně, primárně pro úkryt či úschovu předmětů.

Značný zvrat nastal v letech 1777-1779, kdy se prostory proměnily na sklad střelného prachu. Její tehdejší podoba se vyznačovala cihelnou klenbou a do prostoru byl rovněž zakomponován strop a schodiště. Drobných úprav se stavba dočkala v 19. a 20. století. V roce 2004 proběhla rekonstrukce, díky níž se docílilo nynější podoby stavby.¹²²

¹¹⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 121. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹²⁰ Regionální muzeum v Chrudimi - Historie muzea. *Regionální muzeum v Chrudimi* [online]. [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <https://muzeumcr.cz/cz/historie-muzea-roll-polnab-2>

¹²¹ Městské opevnění - bašta Prachárna - Chrudim - Architektonické památky - Hrady, zámky, tvrze, paláce - Česká republika - Pardubický kraj. *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska* [online]. Copyright © 2000 [cit. 01.06.2021]. Dostupné z: <https://www.historickasidla.cz/dr-cs/302-mestske-opevneni-basta-pracharna.html>

¹²² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 16. ISBN 978-80-906318-2-3.

Bašta Prachárna, která je mnohdy rovněž nazývána jako Práchovna, tvoří součást parkánové hradby. V současné době tato neobyčejná památka kruhového tvaru disponuje prejzovou střechou a klenbou ve tvaru helmice. Z původních šesti střílen, jež se nacházejí v přízemí stavby, je jich zde k vidění pět. V 18. století došlo k drobné modifikaci, v rámci které byla šestá přepracována na vchod. Horní patro bylo rovněž opatřeno pěti střílnami.¹²³

Bašta Prachárna je potenciálním návštěvníkům k dispozici po dobu celého roku. Kromě toho, že se jim naskytne unikátní příležitost podrobně si prohlédnout tuto mimořádnou památku, mohou se leccos dozvědět i o opevnění města, neboť interiér věže je doplněn o expozici v podobě informačních tabulí.¹²⁴

5.9. Ceregettiho dům

Ve Fortenské ulici máme možnost vidět místo, které je úzce spjaté s uměleckou rodinou Ceregetti, která v Chrudimi působila v 18. století.¹²⁵ Pro mnohé bude jistým lákadlem i skutečnost, že nedílnou součástí této stavby tvoří Pardubická fortna.

Pardubická fortna, která byla dříve nazývána Stará fortna, představuje dochovanou část opevnění města Chrudimi. Jedná se o goticky zaklenutou stavbu věžovité podoby. Díky zachované drážce lze určit, že součástí fortny byla i zvedací mříž. V 15. století zde byl vytvořen průchod pro pěší. Součástí vnější strany fortny je barbakan.¹²⁶

Samotný dům byl pravděpodobně postaven již ve 14. století.¹²⁷ Dům v roce 1712 zakoupil Josef Antonín Ceregetti, po němž byl také pojmenován. V roce 1728 přešel do vlastnictví jiného majitele, neboť byl po jeho smrti prodán jeho ženou. Synům Josefovi a Ignácovi dům tudíž nikdy nepatřil.¹²⁸

¹²³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 16. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹²⁴ Městské opevnění - bašta Prachárna - Chrudim - Architektonické památky - Hrady, zámky, tvrze, paláce - Česká republika - Pardubický kraj. *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska* [online]. Copyright © 2000 [cit. 01.06.2021]. Dostupné z: <https://www.historickasidla.cz/dr-cs/302-mestske-opevneni-basta-pracharna.html>

¹²⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 23. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹²⁶ Turistické listy | Pardubická je fortna je jedna ze dvou dochovaných fortén opevnění Chrudimi | Místopis. *Turistické listy* [online]. Copyright ©2013 [cit. 01.06.2021]. Dostupné z: <http://www.turistickelisty.sportovnilisty.cz/mistopis/pardubicka-je-fortna-je-jedna-ze-dvou-dochovanych-forten-opevneni-chrudimi/>

¹²⁷ Chrudim - Ceregettiho dům a Pardubská fortna - Dům, budova | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů / Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 01.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-ceregettiho-dum-a-pardubska-fortna/detail>

¹²⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 23. ISBN 978-80-906318-2-3.

Dříve obytný dům od 19. století začal sloužit jiným účelům. V roce 1857 byl využíván jako hostinec, a v roce 1892 dokonce jako fotoateliér. Od roku 1909 v něm útočiště našla i Řemeslnická beseda. V 90. letech 20. století musel být objekt rekonstruován, neboť byl značným způsobem poničen v důsledku užívání Východočeským drůběžářským závodem Jaroměř. Ten v domě působil až od roku 1955. V současné době dům slouží pro účely hotelnictví.

Nyní má objekt podobu jednotraktového domu a je tvořen celkem třemi částmi. Ve 14. století došlo k připojení střední části objektu k městské hradbě zaujímající severní stěnu domu. Ve stylu raně renesančním byla realizována část východní, která je datována do 16. století. Díky tomuto počínu se zaplnil prostor mezi již vytvořeným domem a věží Pardubické fortny. Na konci 17. století došlo k vybudování západního dílu domu, která byla na přelomu 20. a 21. století doplněna o přístavbu o dvou podlažích.

Dlužno dodat, že zejména poslední vystavená budova se může pyšnit opravdu bohatou výzdobou. Její sál společně s prostory, jež se nachází v prvním poschodí věže, disponují štukovou a freskovou výzdobou. Tato dekorace je připisována synovi původního majitele Ignáci Ceregettimu, který ji vytvořil pravděpodobně před tím, než byl dům po smrti jeho otce prodán. Předmětem jeho tvorby se staly zejména alegorické výjevy ročních období a čtyř živlů. K vidění jsou například i výjevy ze Starého zákona.¹²⁹

5.10. Dům Na Puši

Při procházce po Žižkově náměstí naši pozornost upoutá dominanta v podobě klasicistního domu, jež se nachází na okraji chrudimského ostrohu.¹³⁰

Úplně první zmínka o této stavbě pochází z roku 1688. Je známo, že dům byl připojen k hradbě z 15. století patřící Novému městu, jejíž realizace údajně nebyla dokončena.¹³¹ Tato stavba je výjimečná nejen tím, že je spjatá s historií v podobě pozdně gotického opevnění Nového Města, ale při pohledu ze Žižkova náměstí můžeme rovněž obdivovat jedinou zachovanou půlkruhovou baštu, která vystupuje do popředí.¹³²

¹²⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 23. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹³⁰ městský dům s vodárenskou věžičkou - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-s-vodarenskou-vezickou-17828788>

¹³¹ *Návštěvník.cz - Chrudimsko-Hlinecko* [online]. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <https://chrudimsky.navstevnik.cz/mestska-pamatkova-zona/#14>

¹³² městský dům s vodárenskou věžičkou - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-s-vodarenskou-vezickou-17828788>

K neodmyslitelným součástem stavby se řadí raně barokní věž, která se nachází vedle domu.¹³³ Tato věž v 17. století představovala velice významný zdroj vody. Již od roku 1670 byla využívána jako vodárenská nádrž. Ze Staré vodárny byla voda natahována do věže, odkud pak byla samospádem rozváděna do městských kašen. Posléze také zajišťovala přísun vody do kapucínského kláštera.

Dlouhodobá absence jakýchkoliv výraznějších úprav se pochopitelně podepsala na dezolátním stavu, ve kterém se budova až donedávna nacházela. V průběhu roku 2011 se po téměř sto letech uskutečnila částečná rekonstrukce této významné chrudimské dominanty. V rámci ní byla fasádě domu navrácena důstojná podoba. Mezi prvky, které podléhaly těmto úpravám, se řadily především původní empírové dveře, nebo dřevěná výloha domu.¹³⁴

5.11. Khomovský dům

Khomovský dům se nachází na nároží Resselova náměstí a Široké ulice.¹³⁵ První zaručený doklad o existenci této památky pochází z roku 1546. Dříve se tento dům řadil k památkám gotickým, ale v období renesance byl podroben přestavbě.¹³⁶ K jeho charakteristickým prvkům nepochybně patří renesanční a rokokový portál.

Na nynější podobě domu se do značné míry podepsalo i období baroka. Můžeme zde obdivovat například barokní fasádu a sochu zobrazující Pannu Marii Bolestnou.¹³⁷ Kamenná socha zde zaujímá své místo na vrcholku štítu. V rámci fasády určitě stojí za zmínku i pozdně barokní supraporta, která je opatřena figurálními motivy.¹³⁸

¹³³ městský dům s vodárenskou věžičkou - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-s-vodarenskou-vezickou-17828788>

¹³⁴ Dobrá zpráva! Chrudimský "hrad" Na Puši se dočkal po sto letech částečné rekonstrukce | Chrudimské noviny. *Chrudimské noviny* [online]. Copyright © Chrudimské noviny a.s. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <https://chrudimskenoviny.cz/kategorie/zpravy/dobra-zprava-chrudimsky-hrad-na-pusi-se-dockal-po-sto-letech-castecne-rekonstrukce>

¹³⁵ 4. Khomovský dům | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi. *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* [online]. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <http://www.barokochrudim.cz/2013/03/4-khomovsky-dum/>

¹³⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 76. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹³⁷ 4. Khomovský dům | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi. *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* [online]. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <http://www.barokochrudim.cz/2013/03/4-khomovsky-dum/>

¹³⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 76. ISBN 978-80-906318-2-3.

Průčelí směřující do náměstí lze charakterizovat jako tříosé na rozdíl od průčelí k Široké ulici, které je osmiosé. Nutno zmínit, že obě průčelí jsou zdobena pilastry s hlavicemi. Další zajímavý prvek představují hlavy andílků v plastickém provedení, kteří zdobí mohutný renesanční portál s půlkruhovým obloukem. Portál je situován v pravé části průčelí.

V letech 1897-1898 byl dům zbourán a v rámci nové výstavby byl propojen s vedlejším domem. Právě v tomto období došlo ke zhotovení vystupující fasády přízemí. Rekonstrukce tohoto objektu probíhala pod vedením stavitele Františka Kočího.

V roce 1868 se vlastníkem domu stala rodina Khomova, po níž byl dům také pojmenován. Dům primárně sloužil pro účely obchodu či bydlení, a to samé platí i pro dobu současnou.¹³⁹

5.12. Kotěrova vila

Ve Fibichově ulici můžeme s úžasem obdivovat vilu architekta Jana Kotěry, která v současné době hrdě nosí jeho jméno.

V objektu, kde dříve stával dům z 18. století, se v roce 1906 začala budovat rodinná vila. Realizace tohoto domu byla dokončena v roce 1907. V té době byl majetek ve vlastnictví rodiny Sýkorových. Oldřich Sýkora byl známý tím, že po určitý čas působil jako ředitel chrudimské Obchodní akademie. Jeho žena v té době udržovala přátelské vztahy s Bertou Kotěrovou, manželkou Jana Kotěry.¹⁴⁰ Tato skutečnost zřejmě přispěla k tomu, že se projekt dostal do rukou věhlasného architekta Jana Kotěry.¹⁴¹

Realizace projektu pravděpodobně probíhala pod vedením Jana Kotěry a jeho žáka Jana Šachla, který v té době pracoval právě pod Kotěrou.¹⁴² Nutno zmínit, že i projekce interiérů probíhala pod taktovkou slavného architekta.¹⁴³ Za samotnou výstavbu vily byl zodpovědný stavitel jménem Filip Trdlíca.¹⁴⁴ Nynější podobu vila dostala v roce 1993, kdy zde proběhla celková rekonstrukce.

¹³⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 76. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁴⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 88. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁴¹ Vila Oldřicha Sýkory, Pardubický - SlavneVily.cz. *SlavneVily.cz - slavné vily Čech, Moravy a Slezska* [online]. Copyright © miki [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <http://www.slavnevily.cz/vily/pardubicky/vila-oldricha-sykory>

¹⁴² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 88. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁴³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 89. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁴⁴ *Návštěvník.cz - Chrudimsko-Hlinecko* [online]. [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <https://chrudimsky.navstevnik.cz/mestska-pamatkova-zona/#14>

Tato rodinná vila představuje projekt, ve kterém se snoubí různorodé prvky z jednotlivých architektonických stylů. Realizován byl ve stylu secese, ale patrné jsou zde i prvky historizující společně s prvky moderního stylu.

Historizující prvky můžeme pozorovat například u venkovní výzdoby v podobě sloupů lodžie či u samotného vstupu. Dekorativní květinové prvky v podobě vitráží jsou patrné na vysokých oknech, které jsou umístěny na obloukovém rizalitu. Barevnou secesní dekorací je opatřena korunní římsa umístěná pod střechou. Dominantní prvek exteriéru představuje mansardová střecha se štíty vikýřů, na kterých můžeme rovněž vnímat dekorativní secesní prvky.

Kotěrova vila také podléhá vlivu konstruktivismu, který se na dnešní podobě stavby podepsal například na oknech neidentické velikosti. Kromě toho se také vyznačují tím, že nejsou nikterak členěna a působí velice jednoduchým dojmem. V rámci popisu exteriéru také nutno zmínit, že dřívější podoba fasády přízemí byla řešena plastickým členěním, kterého se docílilo decentním kanelováním.

Z detailního hlediska lze stavbu charakterizovat jako dvoupodlažní dům s členitým půdorysem. Naši pozornost na první pohled upoutá krytý vchod se schodištěm, který působí velice moderním dojmem. Interiéry zahrnovaly veškeré místnosti nezbytné pro chod rodinného života, tj. halu, jídelnu, kuchyň, pracovnu, koupelnu a dokonce samostatný byt o dvou pokojích apod.

V průběhu let dům měl různorodé využití. Aktuálně je zde například provozována soukromá lékařská praxe.¹⁴⁵

5.13. Empírový dům – Labore et Favore

V Koželužské ulici se návštěvníci města mohou kochat pohledem na tzv. Empírový dům, jehož fasáda je opatřena latinským nápisem "Labore et favore".

První zaručený doklad o existenci tohoto domu pochází z roku 1649. Zlomovým obdobím pro tuto stavbu byl konec 18. století, neboť od roku 1797 zde začal aktivně působit Šebestián František Vencl pocházející z Třebíče. V témže roce se stal majitelem objektu a posléze se postaral o jeho kompletní přestavbu.

¹⁴⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 89. ISBN 978-80-906318-2-3.

Po završení veškerých prací spojených s rekonstrukcí byl dům transformován na továrnu, ve které se zpracovávala bavlna. Zajímavým poznatkem je, že v tomto objektu se nacházela jedna z úplně prvních chrudimských továren.¹⁴⁶ Avšak, podnikatelská činnost Šebestiána Františka Vencla se uchýlila ke konci před rokem 1815.¹⁴⁷

Pravděpodobně toto období můžeme považovat za zásadní, neboť během něj dům získal empírový vzhled, kterým se vyznačuje i v současné době. S daným obdobím je neodmyslitelně spjatý i známý nápis "Labore et favore", který v překladu znamená "prací a přízní".¹⁴⁸ Vyzdvihnout také můžeme zdobený tympanon, který je datován do téhož období.¹⁴⁹

Není tedy žádným překvapením, že tento objekt je považován za kulturní památku opravdu mimořádné hodnoty. Díky této skutečnosti se empírový dům dočkal zasloužené rekonstrukce.¹⁵⁰

5.14. Mydlářovský dům

K Resselově náměstí přiléhající Břetislavova ulice nám nabízí unikátní podívanou v podobě renesančního Mydlářovského domu.

V dnešní době se tato kulturní památka nachází na místě, kde dříve stával gotický dům, jehož půdorys nebyl tak vzdálený od městských hradeb. Majitelem domu se v roce 1571 stal Matěj Mydlář, který se zasloužil o jeho renesanční přestavbu. Ta se uskutečnila v letech 1573-1577. Není ale známo, jací architekti a stavitelé se na tomto projektu podíleli. Zajímavým poznatkem je, že na tu dobu se jednalo o realizaci neobvykle vysoké stavby, což vypovídalo o nedostatku prostoru kvůli přílišné blízkosti městského opevnění a ulice.

Tato památka představuje arkádový dům, který disponuje třemi poschodími. Arkádami jsou opatřena uliční průčelí prvního a druhého patra. Z detailního hlediska se jedná o pět půlkruhových oblouků, které jsou podpírány toskánskými sloupy. V přízemí tuto funkci

¹⁴⁶ Chrudim - Empírový dům - Dům, budova | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | Turistika.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-empirovy-dum/detail>

¹⁴⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 214. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁴⁸ Chrudim - Empírový dům - Dům, budova | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | Turistika.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-empirovy-dum/detail>

¹⁴⁹ *Navštěvník.cz - Chrudimsko-Hlinecko* [online]. [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <https://chrudimsky.navstevnik.cz/mestska-pamatkova-zona/#14>

¹⁵⁰ Chrudim - Empírový dům - Dům, budova | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | Turistika.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-empirovy-dum/detail>

zastávají zachované gotické krakorce, na nichž můžeme obdivovat květinovou a figurální výzdobu.

Zábradlí jednotlivých pater nejsou řešena identicky. Na kamenném zábradlí prvního patra je uplatněna pozoruhodná výzdoba v podobě alegorických postav v reliéfním provedení. Bezpečnostní prvek druhého patra stavitel vyřešil použitím kamenné balustrády s polokružkami. V současné době došlo k úpravě dříve dřevěného zábradlí třetího patra, které je dnes zděné a opatřeno omítkou.

Stavba je zdobena hojným množstvím renesančních prvků jako je kupříkladu půlkruhový portál vstupu, jež se vyznačuje pravouhle bosovaným ostěním. Najdeme zde také vzpomínku na tehdejšího vlastníka Matěje Mydláře v podobě jeho iniciál, které jsou patrné na klenáku.

Fasáda směřující k městskému opevnění se vyznačuje arkádami, jimiž jsou zdobena všechna tři poschodí. Za nejprominentnější prvek této kulturní památky je však považována věž, která vznikla díky Danielovi, synovi Matěje Mydláře.

Jedná se o věž pětibokého půdorysu, která stavbu převyšuje o celá dvě poschodí. Neznámý stavitel věž realizoval se zakončením v podobě ochozu a minaretu, kterému se také říká hvězdárna. Nicméně spojitost s problematikou astronomie nebyla jakkoliv doložena.

Rodina Matěje Mydláře v domě pobývala až do roku 1689. Od té doby měl dům hned několik vlastníků.¹⁵¹ Renesanční objekt byl primárně využíván zejména pro účely bydlení či k vykonávání různých řemesel jako jsou mydlářství, řeznictví, perníkářství, obchod atd.

V polovině 19. století prošel rekonstrukcí, v rámci které došlo k připojení vedlejšímu domu schodištěm. Určitým úpravám byl podroben i v letech 1952-1955, po kterých přešel do rukou státu. Po uskutečnění kompletní rekonstrukce domu je zde od roku 1972 provozováno Muzeum loutkářských kultur.¹⁵²

Muzeum loutkářských kultur patří mezi příspěvkové organizace a jeho zřizovatelem je Ministerstvo kultury ČR. Za zrodem tohoto muzea stojí významný český loutkář Jan Malík, který dlouhá léta působil jako generální sekretář mezinárodní loutkářské organizace UNIMA (Mezinárodní loutkářská unie). Tato organizace se postarala o to, že díky proslulé loutkářské

¹⁵¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 122. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁵² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 123. ISBN 978-80-906318-2-3.

tradici města Chrudim zde bylo založeno celosvětové muzeum loutkářských kultur. Město pro realizaci tohoto projektu poskytlo právě Mydlářovský dům.¹⁵³

Za zmínku jistě stojí, že právě soukromá sbírka Jana Malíka představovala základ sbírkových fondů muzea.¹⁵⁴ Kromě Malíkova příspěvku byly součástí fondu mimořádné kolekce členských států organizace UNIMA.

Muzeum loutkářských kultur v současné době disponuje více než osmi tisíci loutkami, díky kterým si můžeme udělat dokonalou představu o tom, jaká byla dřívější podoba českého a světového loutkového divadla. Dále se sbírka skládá z fotografií, scénických návrhů, archivních materiálů apod.

Mydlářovský dům zpravidla ročně zaznamená zhruba 40 tisíc návštěvníků, kteří si mohou dokonale rozšířit obzory v rámci pravidelně konaných expozic, nebo na občasně pořádaných výstavách. Ty jsou konány buď v muzejních prostorách, nebo v jiných městech.

Ještě v roce 2018 se mezi pravidelně konané expozice řadilo Tajemství malé tanečnice. V této expozici vynikala tanečnice Marioneta, která představuje nejvýznamnější loutku muzea.¹⁵⁵

V současné době návštěvníci mají možnost navštívit stálou expozici zvanou Magický svět loutek.¹⁵⁶ Kromě toho muzeum rovněž nabízí kupříkladu expozice zvané Hele, v muzeu je Jů a Hele!, která je věnována pohádkovým postavám Stanislava Holého. Tento výtvarník proslul zejména svojí tvorbou postaviček pro dětské pořady České televize.¹⁵⁷

Nelze opomenout ani expozici věnovanou jedinečnému Spejblovi s názvem Spejblova ceSTOVka, která je pořádána ke kulatému výročí loutky. V rámci této expozice jsou návštěvníci doslova vtaženi do veškerých dobrodružství, které loutkoví hrdinové zažili na svých cestách světem.¹⁵⁸

¹⁵³ Historie | Muzeum loutkářských kultur Chrudim. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <https://www.puppets.cz/cs/muzeum/historie>

¹⁵⁴ ŽALUDOVÁ, Věra. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim*. Ilustroval Jan HLÍNA. Chrudim: Muzeum loutkářských kultur, 1989, s. 4. ISBN 80-900024-0-4.

¹⁵⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 122. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁵⁶ Výstavy a expozice | Muzeum loutkářských kultur Chrudim. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. [cit. 04.06.2021]. Dostupné z: <https://www.puppets.cz/cs/vystavy-a-expozice>

¹⁵⁷ Hele, v muzeu je Jů a Hele! | Muzeum loutkářských kultur Chrudim. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. [cit. 04.06.2021]. Dostupné z: <https://www.puppets.cz/cs/vystavy-a-expozice/hele-v-muzeu-je-ju-a-hele>

¹⁵⁸ Spejblova ceSTOVka | Muzeum loutkářských kultur Chrudim. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. [cit. 04.06.2021]. Dostupné z: <https://www.puppets.cz/cs/vystavy-a-expozice/spejblova-cestovka>

Součástí muzea se zanedlouho po jeho otevření stal sousední dům, který slouží výhradně pro potřeby pracovníků muzea. V roce 1990 se kulturní zařízení rozrostlo o další objekt, který představuje další sousedící dům. Nutno zmínit, že v interiéru najdeme sály, které jsou vyhrazeny pro sezónní výstavy. Navštívit zde také můžeme muzejní obchod, loutkářskou hernu či ateliér.

Rozšíření tohoto zařízení nebralo konce ani v roce 2012, kdy se jeho součástí stal dům nacházející se také v Břetislavově ulici. Dům prošel přestavbou a v současné době v něm sídlí centrum pro dokumentační, badatelskou a publikační činnost Muzea loutkářských kultur.¹⁵⁹ Pro návštěvníky, kteří by své vědomosti týkající se historie českého a světového loutkářství případně chtěli ještě obohatit, je zde k dispozici obsáhlý knižní fond muzejní knihovny.

Nově jsou pro různorodé kulturní akce vyhrazeny i muzejní terasy, které se v roce 2017 dočkaly rekonstrukce.¹⁶⁰

5.15. Neuperský dvůr

Masarykově náměstí zcela nepochybně dominuje velice pozoruhodný objekt, kterým je Neuperský dvůr, rovněž nazýván Wiesnerův dům.

První zmínky o této stavbě pochází z roku 1599. Toho roku byl objekt spojován s majitelem jménem Eustach Landek z Trauensteinu, ačkoliv jen na krátkou dobu. Následující rok majetek přešel do vlastnictví jistého Samuela Kuchynky, po kterém je objekt mnohdy nazýván Kuchynkův dvůr.

Nutno podotknout, že dům sloužil jako sídlo celé řady šlechtických rodin. Lze zmínit kupříkladu rodinu Neuperů z Neuperku, díky kterým si dům vysloužil své přízvisko.¹⁶¹ Rok 1742 je spojován s velice významnou událostí, neboť dům svojí návštěvou poctil pruský král Fridrich II. Veliký.¹⁶²

¹⁵⁹ Historie | Muzeum loutkářských kultur Chrudim. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <https://www.puppets.cz/cs/muzeum/historie>

¹⁶⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 122. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁶¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 129. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁶² Chrudim - Neuperský dvůr - Dům, budova | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 04.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-neupersky-dvur/detail>

Od roku 1871 zde sídlil František Wiesner, který dům odkoupil od tehdejších vlastníků z rodu Kuchynků.¹⁶³ Nový majitel se řadil k velice výrazným osobnostem působících v oblasti průmyslu v druhé polovině 19. století.¹⁶⁴ Rodina Wiesnerů dům s menší pauzou vlastnila až do roku 1989.¹⁶⁵ Právě díky Františku Wiesnerovi dům získal nynější klasicistní podobu.¹⁶⁶

Tehdejší majitel oslovil stavitele Františka Schmoranze ml., aby provedl rekonstrukci obytné části domu, která se uskutečnila v roce 1879.¹⁶⁷ Díky ní byl dům přeměněn na reprezentativní vilu.¹⁶⁸ Objekt byl navíc obohacen o mnoho prvků, mezi které se řadila nárožní věž či arkýř. V rámci přestavby byla do fasády umístěna nika společně se sochou Adama.¹⁶⁹ Toto dílo pochází z dílny vídeňského sochaře Edmunda Hellmera.¹⁷⁰

Wiesnerův dům je tvořen dvěma částmi. Pohledem z Masarykova náměstí levá část domu se vyznačuje symetrickou fasádou a dekorativním prvkem v podobě štítu. Prominentní součást stavby představuje již zmíněná nárožní hranolovitá věž.¹⁷¹ Věž domu se vyznačuje zvonovou střechou, ochozem a lucernou, jejíž zakončení je řešené cibulovou bání s makovicí a korouhví.

Kamennou bosáží jsou zdobeny nárožní stěny.¹⁷² V prvním poschodí je fasáda opatřena nástěnnou malbou, která vyobrazuje sv. Annu Samotřetí společně se sv. Josefem a sv. Jáchymem. Dům se také pyšní dekorativním štítem s volutami a nárožními obelisky. Jeho pravá část zahrnuje průjezd, kterým se dostaneme do samotného dvora objektu. Tento průjezd je lemovaný bosovanými toskánskými polosloupky.¹⁷³

¹⁶³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 129. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁶⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 239. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁶⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 129. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁶⁶ Chrudim - Neuperský dvůr - Dům, budova | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 04.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-neupersky-dvur/detail>

¹⁶⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 129. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁶⁸ městský dům tzv. Kuchyňkovský - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-tzv-kuchynkovsky-12319849>

¹⁶⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 129. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁷⁰ městský dům tzv. Kuchyňkovský - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-tzv-kuchynkovsky-12319849>

¹⁷¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 129. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁷² městský dům tzv. Kuchyňkovský - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-tzv-kuchynkovsky-12319849>

¹⁷³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 129. ISBN 978-80-906318-2-3.

V současné době prostory Wiesnerova domu slouží hlavně pro vykonávání soukromé lékařské praxe a účely pohostinství.¹⁷⁴

5.16. Rozvodovský dům

Na Resselově náměstí nedaleko kostela Nanebevzetí Panny Marie je situovaná další neobyčejná kulturní památka v podobě Rozvodovského domu.

První zmínka o existenci tohoto měšťanského domu pochází z roku 1592, kdy dům zdědila jistá Marta Boleslavská. Od té doby dům vlastnilo hned několik majitelů. Zásadní se pro dům stal až rok 1787, kdy objekt odkoupil František Rozvoda.¹⁷⁵ Rodina Rozvodova, po níž dům nabyl své přízvisko, měla objekt ve svém vlastnictví až do roku 1889.¹⁷⁶

Rozvodovský dům představuje dvouposchod'ovou stavbu, která se nachází na místě, kde dříve stával dům gotický vyhrazený pro právovárečné účely. Z částí, které z tohoto období máme dochovány, můžeme jmenovat kupříkladu několika úrovněvých sklepy s valenou klenbou a tři půlkruhová ostění. Zajímavou skutečností je, že nejhlubší sklep dosahuje hloubky 7 m.

V období renesance na objektu proběhla rekonstrukce. Po přestavbě nám zůstalo pár dveřních portálů v kamenném provedení, které jsou umístěny na původním místě. U vstupu si také můžeme povšimnout kamenného lomeného portálu v gotickém stylu, jehož výseče jsou opatřeny hlavičkami andílků z období renesance. Od té doby byl objekt již několikrát podroben přestavbám drobnějšího charakteru. Nicméně vzhledem k dezolátnímu stavu, ve kterém se objekt na konci 20. století ocitl, byl dům kompletně rekonstruován.¹⁷⁷

Současná podoba domu je datována do přelomu 18. a 19. století.¹⁷⁸ Vyznačuje se klasicistním průčelím s řadou prvků laděných do empírového stylu. Poukázat můžeme například na růžovo-bílou fasádu objektu, která díky svému obloukovému zalomení upoutá pozornost každého návštěvníka.¹⁷⁹

¹⁷⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 129. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁷⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 177. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁷⁶ *Návštěvník.cz - Chrudimsko-Hlinecko* [online]. [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://chrudimsky.navstevnik.cz/mestska-pamatkova-zona/#14>

¹⁷⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 177. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁷⁸ *Návštěvník.cz - Chrudimsko-Hlinecko* [online]. [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://chrudimsky.navstevnik.cz/mestska-pamatkova-zona/#14>

¹⁷⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 177. ISBN 978-80-906318-2-3.

Dalšími charakteristickým rysy fasády, které stojí za zmínku, jsou alegorické náměty spolu s figurální výzdobou.¹⁸⁰ Střecha objektu se vyznačuje mansardovým tvarem s vikýři.

Od své výstavby dům sloužil primárně pro účely bydlení, vykonávání různých živností (hokynářství, obuvnictví, kožešnictví apod.). Objekt je i nadále vyhrazen pro bydlení a také podnikání.¹⁸¹

5.17. Stará radnice

Na Resselově náměstí si nelze nevšimnout výrazně zbarvené stavby v podobě staré radnice.

K výstavbě úplně první radní budovy došlo v polovině 15. století.¹⁸² Avšak, v polovině 16. století bylo rozhodnuto o tom, že radnice s ohledem na neustále vzrůstající potřeby města není adekvátní. Z tohoto důvodu byla původní budova kolem roku 1560 podrobena kompletní rekonstrukci v renesančním slohu. V roce 1563 proběhla výraznější úprava, která spočívala ve vytvoření klenutí a průjezdu do vedlejší Fortenské ulice.

Nynější barokní podoba staré radnice byla realizována v roce 1720.¹⁸³ Probíhala pod vedením proslulého architekta Jana Blažeje Santiniho Aichela.¹⁸⁴ Naneštěstí byla stavba v roce 1806 zasažena požárem, a tak o rok později došlo k její rekonstrukci. Těchto úprav se ujal chrudimský stavitel Jindřich Hausknecht.

V duchu úprav se nesl i rok 1808, ve kterém byl barokní štít situovaný vedle věže obohacen o dvě sochy nazývané Spravedlnost a Láska od sochaře Karla Devotyho. V roce 1836 byla radnice opatřena hodinami od chrudimského hodináře Prokopa Kozlanského.¹⁸⁵

¹⁸⁰ *Návštěvník.cz - Chrudimsko-Hlinecko* [online]. [cit. 05.06.2021]. Dostupné z:

<https://chrudimsky.navstevnik.cz/mestska-pamatkova-zona/#14>

¹⁸¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 177. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁸² Chrudim - Stará radnice - Radnice | *Turistika.cz. Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-stara-radnice/detail>

¹⁸³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 199. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁸⁴ Chrudim - Stará radnice - Radnice | *Turistika.cz. Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-stara-radnice/detail>

¹⁸⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 200. ISBN 978-80-906318-2-3.

Hlavní vchod této jednoposchodové budovy se vyznačuje barokním portálem a hojně zdobenou římsou, kde se nachází dvojice volut. Při pohledu na tuto neobyčejnou stavbu si můžeme všimnout kupříkladu kartuše s městským znakem, která je umístěna ve středu portálu.

Fasáda objektu není ochuzena ani o výzdobu v podobě dalších soch, které jsou situovány nad jedním ze štítů. Štít radnice se pyšní zlaceným kamenným reliéfem, který vyobrazuje dvouhlavého orla s korunou symbolizující Svatou říši římskou. Na prsou orla spočívá znak Království českého.¹⁸⁶

Za zmínku také stojí zachované klenuté sklepy z období gotiky.¹⁸⁷ Tyto prostory dříve sloužily jako mučírna, později sklad střelného prachu, okresní soud a archiv města s jeho privilegii.¹⁸⁸

Budova radnice v minulosti byla hojně využívána pro mnohé účely. Kromě okresního soudu zde sídlil například policejní úřad, obecní věznice či státní vyšivačská škola. V současné době zde po roce 1989 začala působit městská policie a zázemí zde našlo i informační centrum.¹⁸⁹

Sloupy a sochy

5.18. Sloup Proměnění Páně

Chrudim byla v první třetině 18. století považována za jedno z nejvýznamnějších sochařských center východních Čech. Její úctyhodné postavení je úzce spjato s druhou dominantou Resselova náměstí, kterou představuje sloup Proměnění Páně.¹⁹⁰ Tento barokní klenot se řadí k nejpůsobivějším a nejhodnotnějším památkám na území města Chrudimi.¹⁹¹

¹⁸⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 200. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁸⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 199. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁸⁸ Chrudim - Stará radnice - Radnice | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-stara-radnice/detail>

¹⁸⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 200. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁹⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 188. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁹¹ Chrudim – morový sloup Proměnění Páně s Pannou Marií a kašnou - Kašna | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-morovy-sloop-promeneni-pane-s-pannou-marii-a-kasnou/detail>

Toto mistrovské dílo chrudimských sochařských dílen bylo realizováno v letech 1724-1732. Sousoší zaujímá pozici na místě, kde v roce 1421 došlo k upálení zdejších dominikánských řeholníků.¹⁹²

Vznik sloupu měl úzkou souvislost se salvátorským kultem a s ním spojenými poutěmi. Během velké morové epidemie, jež Čechy zasáhla v roce 1680, k salvátorskému obrazu vážilo cestu velké množství poutníků. Jejich počet se navýšil po skončení epidemie v roce 1713.

Především na počest Spasitele a zároveň pro umocnění slávy salvátorského obrazu město nechalo vybudovat kamenný sloup.¹⁹³ Nutno podotknout, že zhotovením sloupu Proměnění Páně bylo zároveň vyjádřeno poděkování za to, že skončila poslední morová epidemie sužující českou zemi až do roku 1713. Zajímavým poznatkem je, že území města zůstalo touto epidemií zcela nedotčeno.

O úplně první návrhy na vytvoření sloupu se zasloužil pražský sochař s italskými kořeny Giovanni Batista Bulla.¹⁹⁴ Dále následoval návrh od chrudimského stavitele Jiřího Quadronima. Tyto prvotní návrhy se dostaly do rukou architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela, který s odvedenou prací zmíněných mistrů nebyl spokojen. Ujal se tedy tohoto sofistikovaného projektu sám. Na základě bohatého členění půdorysu a celkové architektonické technicky lze určit, že bylo dílo opravdu realizováno tímto věhlasným umělcem.¹⁹⁵

Na financování této výstavby se podílelo nejen město Chrudim, ale také šlechta sídlící v jeho okolí.¹⁹⁶ K položení základní kamene došlo v roce 1719. Zhotovení pískovcového sloupu je připisováno významným sochařům tehdejší doby. Řadí se sem již zmiňovaný Giovanni Battista Bulla společně se svojí dílnou, Jan Pavel Čechpauer, a v neposlední řadě Ignác

¹⁹² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 188. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁹³ Historická Chrudim - Morový sloup Proměnění Krista | Chrudimka.cz. *Chrudimka.cz | Portál CHRUDIMKA.CZ přináší denně svým čtenářům čerstvé zprávy z kultury, sportu a volného času. Svým obsahem je zaměřen převážně na mladou generaci.* [online]. Copyright © 2002 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.chrudimka.cz/historie-chrudimi-morovy-sloup-promnenni-krista>

¹⁹⁴ Chrudim – morový sloup Proměnění Páně s Pannou Marií a kašnou - Kašna | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-morovy-sloup-promeneni-pane-s-pannou-marii-a-kasnou/detail>

¹⁹⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 188. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁹⁶ Chrudim – morový sloup Proměnění Páně s Pannou Marií a kašnou - Kašna | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-morovy-sloup-promeneni-pane-s-pannou-marii-a-kasnou/detail>

Rohrbach.¹⁹⁷ Na sochařské výzdobě sloupu velký podíl nesou i zdejší kameníci pocházející z dílny Čechpauera – Augustin Petr a Václav Frank.¹⁹⁸

Znázorněná scéna Proměnění páně představuje velice zásadní událost z Nového zákona, během které se Ježíš představil jako Boží syn. Na sloupu své čestné místo tedy zaujímá postava Ježíše, Boha Otce s holubicí Ducha svatého a třemi apoštoly v podobě sv. Petra, sv. Jakuba Staršího a sv. Jana. Neodmyslitelnou součástí sousoší tvoří i starozákonní proroci, kterými jsou Mojžíš a Eliáš. Svě úctyhodné místo ve výklencích sloupu zaujímají Panna Marie, sv. Michael, sv. Šebestián a sv. Kateřina Alexandrijská.

Obdivovat zde také můžeme sochy sv. Jana Nepomuckého, sv. Vincence Ferrerského, sv. Karla Boromejského či sv. Dominika. Nad těmito postavami světců jsou situovány díla nepřilíš nápadného charakteru, mezi které patří sv. František z Assisi, sv. Antonín Paduánský, sv. Juda Tadeáš a sv. František Paulánský.¹⁹⁹

Naši pozornost jistě upoutá i oltář Panny Marie, jejíž socha je pozlacena. Pod touto sochou je umístěn znak Svaté říše římské vyobrazující dvouhlavého orla v reliéfním pojetí. Tento prvek je doplněn o štít českých zemí znázorňující českého lva, který drží písmeno C. To odkazuje na tehdy vládnoucího císaře Karla VI. (Carolus VI.)

V letech 1842-1843 byly kolem sloupu vybudována kašna, která je tvořena třemi bazény. Její výstavba proběhla pod vedením stavitelů Františka Zábranského a Jana Máje na základě návrhu od architekta Jahna. Mezi charakteristické prvky patří chrlič, které jsou stylizovány do lvích hlav, sochy mladých cherubínů, nebo výzdoba v podobě kamenných váz. V roce 1940 došlo k restaurování kašny.²⁰⁰

¹⁹⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 188. ISBN 978-80-906318-2-3.

¹⁹⁸ Chrudim – morový sloup Proměnění Páně s Pannou Marií a kašnou - Kašna | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-morovy-slop-promeneni-pane-s-pannou-marii-a-kasnou/detail>

¹⁹⁹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 188. ISBN 978-80-906318-2-3.

²⁰⁰ Chrudim – morový sloup Proměnění Páně s Pannou Marií a kašnou - Kašna | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-morovy-slop-promeneni-pane-s-pannou-marii-a-kasnou/detail>

5.19. Viniční sloup se sochou sv. Václava

Za ozvláštňení křižovatky tří ulic (Václavská, Novoměstská a V Tejnecku) platí tzv. Viniční sloup se sochou sv. Václava. Toto barokní sochařské dílo se řadí k nejstarším na území města.

O zhotovení tohoto sloupu se zasloužil městský občan a zároveň rychtář Jan Máj v roce 1641. Výzdoba sloupu je pojata velice sofistikovaně, neboť je zde uplatněna reliéfní výzdoba v podobě vinných hroznů a listů. Do sloupu je tak vryta skutečnost, že v období jeho vyhotovení zaujímal místo nad chrudimskými vinohrady.²⁰¹ Není příliš známým faktem, že se v Chrudimi již od 15. století pěstovala vinná réva.²⁰² Avšak, na konci 18. století byly zrušené vinice nahrazeny ovocnými sady.²⁰³

Dcera původce tohoto sloupu, Anna Bergmannová z Lundebeergu, se v roce 1702 postarala o to, aby byla na vrchol umístěna socha sv. Václava. Postava sv. Václava představuje patrona vinařů. Údajně i on sám se podílel na sběru hroznů a činnostech spjatých s touto prací.²⁰⁴

5.20. Novoměstská kašna

Tato kamenná kašna je situovaná na Žižkově náměstí při Novoměstské ulici. Realizace této památky proběhla v roce 1873. Stavební materiál v podobě kamene byl získán z jedné zrušené kašny z Heřmanova Městce.²⁰⁵

Součástí kašny tvoří i kamenné zábradlí s podstavci pro celkem sedm soch. Zajímavým poznatkem je, že tyto podstavce a sochy původně patřily k parapetu, který byl umístěn před kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Zhotovení tohoto parapetu je datováno do 20. let 18. století. V rámci novogotické úpravy, která probíhala pod vedením Františka Schmoranze st., došlo k jeho přemístění z průčelí kostela.

²⁰¹ 10. Viniční sloup sv. Václava | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi. *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* [online]. [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <http://www.barokochrudim.cz/2013/03/10-vinicni-slop-sv-vaclava/>

²⁰² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 229. ISBN 978-80-906318-2-3.

²⁰³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 230. ISBN 978-80-906318-2-3.

²⁰⁴ 10. Viniční sloup sv. Václava | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi. *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* [online]. [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <http://www.barokochrudim.cz/2013/03/10-vinicni-slop-sv-vaclava/>

²⁰⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 131. ISBN 978-80-906318-2-3

Sochařská výzdoba je okolo kašny uskupena do oblouku. Figurují zde výhradně postavy svatých jako je Vilém, Eustach, Anna a Panna Marie, která je umístěna uprostřed. Vzhledem k tomu, že původně zdobila vchod do kostela Nanebevzetí Panny Marie, nejedná se o sochu identicky velkou v porovnání se sochami ostatními.²⁰⁶

Dále jsou zde k vidění sochařská díla v podobě sv. Jáchyma, sv. Jiřího a sv. Jana Nepomuckého. Většina soch byla zhotovena Janem Pavlem Čechpauerem.²⁰⁷ Okraje zábradlí jsou doplněny o dva dekorační předměty v podobě kamenných váz pocházejících z konce 18. století.²⁰⁸

Za zmínku také stojí, že v těsné blízkosti novoměstské kašny se nachází sloup světce Jana Nepomuckého, který je datován do druhé poloviny 18. století.²⁰⁹

5.21. Pomník Mistra Jana Husa

Na Školním náměstí za kostelem Nanebevzetí Panny Marie je umístěn pomník Mistra Jana Husa, který byl zhotoven proslulým sochařem Josefem Mařátkou. Značný podíl na tomto pomníku nese i Josef Gočár. Významný stavitel měl na starosti architektonické úpravy daného místa a je mu připisováno i vytvoření soklu z hlinecké šedé žuly.

K položení základního kamene došlo už v roce 1928.²¹⁰ Samotné odhalení pomníku proběhlo v roce 1930.²¹¹ Bronzová socha Mistra Jana Husa hledícího vzhůru ve své levé ruce drží Bibli a prstem pravé na ní poukazuje.

Nicméně již před první světovou válkou se hojně prosazovala myšlenka týkající se realizace onoho pomníku. Nutno dodat, že zejména Karel Pippich v této záležitosti představoval velice důležitého činitele.²¹²

²⁰⁶ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 131. ISBN 978-80-906318-2-3

²⁰⁷ Chrudim - Novoměstská kašna - Kašna | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-novomestska-kasna/detail>

²⁰⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 132. ISBN 978-80-906318-2-3

²⁰⁹ Chrudim - Novoměstská kašna - Kašna | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-novomestska-kasna/detail>

²¹⁰ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 155. ISBN 978-80-906318-2-3

²¹¹ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 156. ISBN 978-80-906318-2-3

²¹² BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 155. ISBN 978-80-906318-2-3

V období okupace byly všechny bronzové památky včetně sochy Mistra Jana Husa zabaveny jako válečná rekvizice. V roce 1945 byla socha městu navracena. V tomtéž roce zahrada okolo pomníku zaznamenala úpravu, která se uskutečnila pod vedením Josefa Vaňka.²¹³ Vaněk byl považován za velice významného zahradního architekta působící v Chrudimi.²¹⁴

Autorem nynější podoby je Marek Janatka, jehož odvedená práce je v souladu s konceptem od Josefa Gočára.²¹⁵

5.22. Socha knížete Břetislava I. a císaře Karla IV.

V Břetislavově ulici nelze přehlédnout dvě působivé sochy v podobě českého knížete Břetislava I. a císaře Karla IV. Jejich umístění skutečně stojí za zmínku, neboť jsou situovány na místě, kde se údajně dříve nacházel chrudimský hrad.²¹⁶

Existence chrudimského hradu bohužel není písemně doložena, ale je prokázána obdelníkovým blokem, který vyčnívá z půdorysu středověkého města. Lokalizace této středověké stavby se vymezuje do míst za kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Traduje se, že zde stál již před rokem 1276 do požáru, který město postihl ve 30. letech 14. století.²¹⁷

Sochu knížete Břetislava I. zhotovil Antonín Myslivec z Hořic v roce 1881. O pár let později, konkrétně v roce 1890, došlo k realizaci sochy císaře Karla IV. Autorem tohoto sochařského díla je Antonín Šešina, který rovněž pocházel z Hořic.²¹⁸

Město Chrudim si touto cestou připomíná tyto významné české panovníky, kteří dokonce zavítali do chrudimských končin. O knížeti Břetislavovi už je z kapitoly věnované historii

²¹³ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 156. ISBN 978-80-906318-2-3

²¹⁴ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 225. ISBN 978-80-906318-2-3

²¹⁵ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 156. ISBN 978-80-906318-2-3

²¹⁶ Chrudim - socha knížete Břetislava a císaře Karla IV. - Socha | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 08.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-socha-knizete-bretislava-a-cisare-karla-iv/detail>

²¹⁷ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 59. ISBN 978-80-906318-2-3

²¹⁸ BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018, s. 193. ISBN 978-80-906318-2-3

známo, že zde v roce 1055 zemřel. Pocty v podobě návštěvy Karla IV. se městu dostalo v roce 1353, kdy mu byla dokonce udělena určitá privilegia.²¹⁹

²¹⁹ Chrudim - socha knížete Břetislava a císaře Karla IV. - Socha | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 08.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-socha-knizete-bretislava-a-cisare-karla-iv/detail>

Závěr

Na území České republiky se nachází nesčetné množství pozoruhodných kulturních pamětihodností, které představují výsadu téměř každého města. Výjimkou není ani východočeské město Chrudim, které se stalo předmětem této bakalářské práce. Město Chrudim se pyšní bohatou historií a kulturním dědictvím, které jde ruku v ruce s dodnes existující tradicí. Právě díky těmto aspektům je Chrudim právem nazývána východočeskými Aténami.

Tato práce si kladla za cíl seznámit čtenáře s obsáhlou historií tohoto královského věnného města. O historickém vývoji města pojednávala kapitola první. V této části práce byla historie představena již od dob pravěku až po současnost.

Následující kapitola byla věnována předním chrudimským osobnostem. V této kapitole jsme měli možnost se dozvědět o tom, jak zásadní odkaz zde tito chrudimští rodáci zanechali.

Většina práce byla zaměřena na samotný popis jednotlivých kulturních památek, které tvoří neodmyslitelnou součást Městské památkové zóny, která je považována za jednu z nejkvalitnějších a nejrozsáhlejších na území České republiky. V rámci této části práce byl z detailního hlediska představen vývoj městské architektury, pro kterou je charakteristická různorodost.

Díky této bakalářské práci jsme se také dozvěděli o tom, že toto vyspělé východočeské město nenabízí pouze příznivé podmínky pro život, ale také bohaté kulturní a společenské vyžití. O tomto tvrzení jsem se mohla přesvědčit již během svých středoškolských studií, díky kterým jsem v tomto kouzelném městě měla možnost strávit opravdu nezapomenutelné okamžiky, na které budu vždy ráda vzpomínat.

Zdroje

Tištěné

1. BOČEK, Petr, Pavel KOBETIČ a Tomáš PAVLÍK. *Chrudim: vlastivědná encyklopedie*. Vydání druhé, rozšířené. Chrudim: Město Chrudim, 2018. ISBN 978-80-906318-2-3.
2. PANOCH, Pavel. *Barokní umění na Chrudimsku*. Nové Město nad Metují: Pro Město Chrudim vydal Atelier Duplex, 2011. ISBN 978-80-260-0337-3.
3. ŠULC, Ivo. Chrudim. Praha: Paseka, 2010. *Zmizelé Čechy*. ISBN 978-80-7432-065-1.
4. KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. I. díl, A-G. Praha: Libri, 1996. ISBN 80-85983-13-3.
5. ŽALUDOVÁ, Věra. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim*. Ilustroval Jan HLÍNA. Chrudim: Muzeum loutkářských kultur, 1989. ISBN 80-900024-0-4.

Elektronické

1. Počet obyvatel Chrudim. *Místopisný průvodce po České Republice - přehledný seznam obcí České republiky* [online]. [cit. 19. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/1425/chrudim/pocet-obyvatel/>
2. Základní údaje: Chrudim. *Chrudim: Titulní stránka* [online]. [cit. 19. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.chrudim.eu/zakladni%2Dudaje/d-6982/p1=1990>
3. Symboly města: Chrudim. *Chrudim: Titulní stránka* [online]. [cit. 19. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.chrudim.eu/symboly%2Dmesta/d-1650/p1=1097>
4. Chrudim - Historie obce. *Místopisný průvodce po České Republice - přehledný seznam obcí České republiky* [online]. [cit. 31.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/1425/chrudim/historie/>
5. *Navštěvník.cz - Chrudimsko-Hlinecko* [online]. [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://chrudimsky.navstevnik.cz/mestska-pamatkova-zona/#14>
6. Josef Ressel | Místní kultura. *Místní kultura* [online]. [cit. 10. 04. 2021]. Dostupné z: <https://www.mistnikultura.cz/josef-ressel>
7. Chrudim - městská památková zóna | Obec Morašice. *Obec Morašice* [online]. Copyright © 2021 Morašice, [cit. 07.04.2021]. Dostupné z: <https://www.obecmorasice.cz/turistika?id=50920&action=detail>

8. Kostel Nanebevzetí Panny Marie - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 23.05. 2021] Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-nanebevzeti-panny-marie-19495074>
9. Historie Chrudimi - kostel Nanebevzetí Panny Marie | Chrudimka.cz. *Chrudimka.cz / Portál CHRUDIMKA.CZ přináší denně svým čtenářům čerstvé zprávy z kultury, sportu a volného času. Svým obsahem je zaměřen převážně na mladou generaci.* [online]. Copyright © 2002 [cit. 23.05.2021]. Dostupné z: <https://www.chrudimka.cz/historie-chrudimi-kostel-nanebevzeti-panny-marie>
10. Chrudim – arciděkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie - Chrám | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | *Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-arcidekansky-chram-nanebevzeti-panny-marie/detail>
11. Chrám Nanebevzetí Panny Marie v Chrudimi - tip na výlet | ChrudimskoDnes.cz. *Chrudim, Chrudimsko - inzerce, práce, firmy, akce, výlety* [online]. Copyright © 1 [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.chrudimskodnes.cz/tipy-na-vylet/37-chram-nanebevzeti-panny-marie-v-chrudimi/>
12. Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Chrudimi | TuristickáMapa.cz. *Kam na výlet? Na nejkrásnější místa ČR* [online]. Copyright © [cit. 16.06.2021]. Dostupné z: <https://turistickamapa.cz/kostel-nanebevzeti-panny-marie-chrudim/>
13. Kostel sv. Josefa - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 24.05.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-josefa-17828135>
14. O muzeu | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi. *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* | *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* [online]. [cit. 24.05.2021]. Dostupné z: <http://www.barokochrudim.cz/o-muzeu/>
15. Chrudim – renesanční náhrobníky na kostele sv. Michaela, archanděla - Lapidárium | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | *Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 25.05.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-renesancni-nahrobniky-na-kostele-sv-michaela-archandela/detail>

16. Kostel Povýšení sv. Kříže, Chrudim. *Hrady, zámky a tvrze* [online]. Copyright © Rostislav Vondra, 01 [cit. 28.05.2021]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/kostel-povyseni-sv-krize-chrudim>
17. Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, Chrudim. *Hrady, zámky a tvrze* [online]. Copyright © de.ardoise, 08 [cit. 30.05.2021]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/kostel-sv-kateriny-alexandrijske-chrudim>
18. O divadlu a kontakty | www.divadlochrudim.cz. *Divadlo Karla Pippicha Chrudim* / www.divadlochrudim.cz [online]. Copyright © Chrudimská beseda [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <http://divadlochrudim.cz/o-divadlu-a-kontakty>
19. PIPPICH, Karel, JUDr., Chrudim. *DbČAD - Databáze českého amatérského divadla (amatérské divadlo v ČR)* [online]. [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=1856>
20. Regionální muzeum v Chrudimi - Historie muzea. *Regionální muzeum v Chrudimi* [online]. [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <https://muzeumcr.cz/cz/historie-muzea-roll-polnab-2>
21. Regionální muzeum v Chrudimi - Regionální muzeum v Chrudimi. *Regionální muzeum v Chrudimi* [online]. [cit. 31.05.2021]. Dostupné z: <https://muzeumcr.cz/cz/uvodni-strana>
22. Městské opevnění - bašta Prachárna - Chrudim - Architektonické památky - Hrady, zámky, tvrze, paláce - Česká republika - Pardubický kraj. *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska* [online]. Copyright © 2000 [cit. 01.06.2021]. Dostupné z: <https://www.historickasidla.cz/dr-cs/302-mestske-opevneni-basta-pracharna.html>
23. Turistické listy | Pardubická je fortna je jedna ze dvou dochovaných forten opevnění Chrudimi | Místopis. *Turistické listy* [online]. Copyright ©2013 [cit. 01.06.2021]. Dostupné z: <http://www.turistickelisty.sportovnilisty.cz/mistopis/pardubicka-je-fortna-je-jedna-ze-dvou-dochovanych-forten-opevneni-chrudimi/>
24. Chrudim - Cereghettiho dům a Pardubská fortna - Dům, budova | [Turistika.cz](http://www.turistika.cz). *Pro větší zážitek z cest a výletů* | [Turistika.cz](http://www.turistika.cz) [online]. Copyright © 2007 [cit. 01.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-cereghettiho-dum-a-pardubska-fortna/detail>

25. městský dům s vodárenskou věžičkou - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-s-vodarenskou-vezickou-17828788>
26. Dobrá zpráva! Chrudimský "hrad" Na Puši se dočkal po sto letech částečné rekonstrukce | Chrudimské noviny. *Chrudimské noviny* [online]. Copyright © Chrudimské noviny a.s. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <https://chrudimskenoviny.cz/kategorie/zpravy/dobra-zprava-chrudimsky-hrad-na-pusi-se-dockal-po-sto-letech-castecne-rekonstrukce>
27. 4. Khomovský dům | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi. *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* | *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* [online]. [cit. 02.06.2021]. Dostupné z: <http://www.barokochrudim.cz/2013/03/4-khomovsky-dum/>
28. Vila Oldřicha Sýkory, Pardubický - SlavneVily.cz. *SlavneVily.cz - slavné vily Čech, Moravy a Slezska* [online]. Copyright © miki [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <http://www.slavnevily.cz/vily/pardubicky/vila-oldricha-sykory>
29. Chrudim - Empírový dům - Dům, budova | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | *Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-empirovy-dum/detail>
30. Historie | Muzeum loutkářských kultur Chrudim. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. [cit. 03.06.2021]. Dostupné z: <https://www.puppets.cz/cs/muzeum/historie>
31. Výstavy a expozice | Muzeum loutkářských kultur Chrudim. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. [cit. 04.06.2021]. Dostupné z: <https://www.puppets.cz/cs/vystavy-a-expozice>
32. Hele, v muzeu je Jů a Hele! | Muzeum loutkářských kultur Chrudim. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. [cit. 04.06.2021]. Dostupné z: <https://www.puppets.cz/cs/vystavy-a-expozice/hele-v-muzeu-je-ju-a-hele>
33. Spejblova ceSTOvka | Muzeum loutkářských kultur Chrudim. *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. [cit. 04.06.2021]. Dostupné z: <https://www.puppets.cz/cs/vystavy-a-expozice/spejblova-cestovka>

34. Chrudim - Neuperský dvůr - Dům, budova | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | Turistika.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 04.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-neupersky-dvur/detail>
35. městský dům tzv. Kuchyňkovský - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-tzv-kuchynkovsky-12319849>
36. Chrudim - Stará radnice - Radnice | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | Turistika.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 05.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-stara-radnice/detail>
37. Chrudim – morový sloup Proměnění Páně s Pannou Marií a kašnou - Kašna | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | Turistika.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-morovy-sloup-promeneni-pane-s-pannou-marii-a-kasnou/detail>
38. Historická Chrudim - Morový sloup Proměnění Krista | Chrudimka.cz. *Chrudimka.cz | Portál CHRUDIMKA.CZ přináší denně svým čtenářům čerstvé zprávy z kultury, sportu a volného času. Svým obsahem je zaměřen převážně na mladou generaci.* [online]. Copyright © 2002 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.chrudimka.cz/historie-chrudimi-morovy-sloup-promni-krista>
39. 10. Viniční sloup sv. Václava | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi. *Muzeum barokního sochařství v Chrudimi* | Muzeum barokního sochařství v Chrudimi [online]. [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <http://www.barokochrudim.cz/2013/03/10-vinicni-sloup-sv-vaclava/>
40. Chrudim - Novoměstská kašna - Kašna | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | Turistika.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 07.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-novomestska-kasna/detail>
41. Chrudim - socha knížete Břetislava a císaře Karla IV. - Socha | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | Turistika.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 08.06.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/chrudim-socha-knizete-bretislava-a-cisare-karla-iv/detail>

Přílohy

Obrázek č. 1: Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 2: Kostel sv. Josefa

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 3: Kostel sv. Michaela

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 4: Kostel Povýšení sv. Kříže

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 5: Kostel sv. Kateřiny

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 6: Kostel sv. Kateřiny (průčelí)

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 7: Divadlo Karla Pippicha

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 8: Regionální muzeum (neorenesanční budova)

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 9: Regionální muzeum (neobarokní budova)

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 10: Bašta Prachárna

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 11: Ceregettiho dům

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 12: Pardubická fortna

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 13: Dům Na Puši

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 14: Empírový dům – Labore et Favore

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 15: Khomovský dům

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 16: Kotěrova vila

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 17: Mydlářovský dům

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 18: Mydlářovský dům (zadní strana)

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 19: Neuperský dvůr

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 20: Rodný dům Josefa Ressela

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 21: Rodný dům Josefa Ressela (pamětní deska)

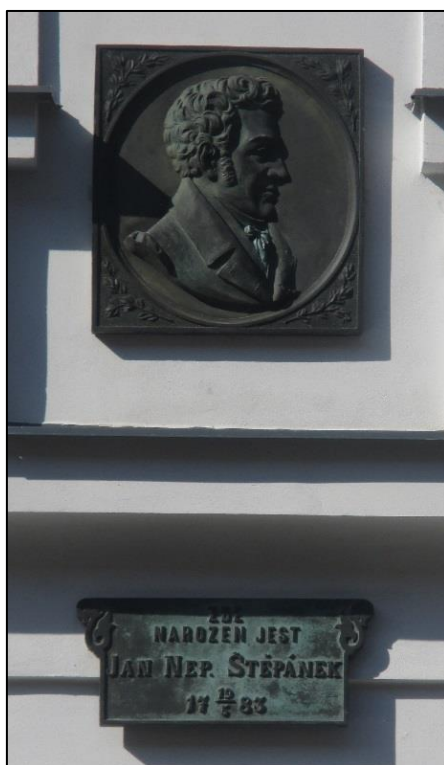
Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 22: Rodný dům Jana Nepomuka Štěpánka

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 23: Rodný dům Jana Nepomuka Štěpánka (pamětní deska)

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 24: Rozvodovský dům

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 25: Stará radnice

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 26: Sloup Proměnění Páně

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 27: Novoměstská kašna

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 28: Pomník Mistra Jana Husa

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 29: Pomník Josefa Ressela

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 30: Pomník Viktorina Kornela ze Všehrd

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 31: Viniční sloup se sochou sv. Václava

Zdroj: Archiv autorky

Obrázek č. 32: Socha císaře Karla IV. a knížete Břetislava I.

Zdroj: Archiv autorky